

Ο
ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΘΡΙΑΜΒΟΣ

ΤΟΥ
ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΥ

Έν Κωνσταντινουπόλει Μουσικομονοπωλείου
καὶ Συντροφίας

*Η

Ἡ ἀρασκευὴ τῆς κατὰ τῶν μουσικῶν βιβλίων τοῦ
Λεσβίου συστήματος Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.

Ο
ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΘΡΙΑΜΒΟΣ

ΤΟΥ

ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει Μουσικομονοπωλείου
καὶ Συντροφίας

Ἡ

Ἡ ἀρασκευὴ τῆς κατὰ τῶν μουσικῶν βιβλίων τοῦ
Λεσβίου συστήματος Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.

Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος,
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν.
(Δαβὶδ ψαλ. ΞΕ'. § 12.)

123098

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Πρὸς εὐκολίαν τῶν ἀναγνωστῶν μας προτάσσομεν τὴν Πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον τὴν κατὰ τοῦ μουσικοῦ συστήματός μας, τῆς ὁποίας τὴν ἀνασκευὴν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα καὶ τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν ὅπως ἔχη ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 492 ἐν Σμύρνῃ ἐκδιδομένης ἑφημερίδος Ἀμαλθείας.

Πρὸ ἐνός καὶ ἐπέκεινα χρόνου παραγεγνημένος ἐνταῦθα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μουσικός τις Γεώργιος τοῦνομα, Λέοβιος, ἐρεφάνισε σύστημα νέας μεθόδου μουσικῆς Ἐκκλησιαστικῆς θῆθεν, καθυποβάλλων αὐτὸ ὑπὸ τὴν παρατήρησιν, καὶ κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρότασις αὐτοῦ ἠκροάσθη Συνοδικῶς, καὶ προσκληθέντες εἰ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀσματικὴν ἐπιστήμην ἔμπειροι, καὶ ἐπιστημονικῶς εἰδήμονες, οἷτε μουσικολογιώτατοι Διδάσκαλοι, Ὑψίσται τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἔτεχνον μουσικοὶ, διεξῆλθον, καὶ ἀνέκριναν τὴν νέαν ταύτην μουσικὴν μέθοδον τοῦ εἰρημέρου ἐφρευμετοῦ· ἀλλ' ἐν τῇ δοκιμασίᾳ αὐτῆς εὗρέθη πάντῃ ἀσυναρμολόγητος, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν γεγραμμένην Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ξενίζουσα, κατὰ τε τὸ ποιόν, ὥς νέους παρεισάγουσα, καὶ προστιθεμένη Ἦχους, καὶ τούτων τὰ ὀνόματα, καὶ γνωρίσματα καιναῖς κλήσεσι παραλλάττουσα καὶ συγχέουσα, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὰ σημεῖα τῆς γραφῆς, τὰ πρὸς

τὸ ὕψος τοῦ Ἑκκλησιαστικοῦ μέλους ἀρμόζοντα, καὶ ὅλως ἀπαλλοτριουμένη τῆς νεομισμένης, καὶ καθιερωμένης τῇ ἀγίᾳ Ἑκκλησίᾳ μουσικῆς. Τοιαύτη γοῦν τότε ἀποδειχθεῖσα ἡ μέθοδος αὕτη ἀπεδοκιμάσθη Συνοδικῶς, καὶ κατεκρίθη, διαταχθέντος καὶ κείνου τοῦ αὐτοῦ γοῦν μὴ ἐκδοῦναι, μήτε παραδοῦναι αὐτὴν τὸ σύνολον. Ἀλλ' ἤδη μὲ ἀπορίας εἶδομεν περιελθοῦσαν ὑπ' ὕψιν καὶ ἡμῶν ἀγγελίαν εἰς τύπους, ἐν ἀλλοδαπῇ ἐκδεδομένην, καὶ κηρύττουσαν ὅτι καὶ Τόμοι, καὶ Ποιήματα μουσικὰ τῆς Ἀκολουθίας ἐτυπώθησαν, καὶ ἄλλα μέλλουσιν ἐκδοθῆναι κατ' αὐτὴν τὴν μέθοδον, ἥτις καὶ Λεσβίον σύστημα ἐπωνομάσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Γεωργίου Λεσβίου· ὅπερ διήγειρεν, ὡς εἶκός, τὴν ἀξιώχρεων προσοχὴν τῆς Ἑκκλησίας, καὶ προήγαγεν ἐκδοῦναι τὴν παροῦσαν ἐν τύποις ἐγκύκλιον Ἑκκλησιαστικὴν ἡμῶν Ἐπιστολήν, ἀπαγορεύουσαν ἀναγκαίως τὴν εἰσαεῖν, καὶ χρῆσιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος μουσικῆς μεθόδου· εἰδὲν γὰρ ὅτι οὕτως ἔχουσα τρόπον, καὶ νεωτερίζουσα, οὐ μόνον παρέξει σκάνδαλον ἀνατροπῆς καὶ παρασαλεύσεως τῶν ἀρχαίων σεβαστῶν καθεστώτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν θέλει προξενήσει ἀνωμαλίαν, μὴ συνάδουσα, μήτε συμφωνοῦσα πρὸς τὰ κανονικὰ Βιβλία αὐτῶν, ἅπαντα σχέσιν ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, καὶ συναρμολογούμενα ταῖς Ἑκκλησιαστικαῖς ὑμνωδαῖς. Καὶ διὰ ταῦτα γράφοντες ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ σου, ὅπως γνωρίῃς καὶ εἰδοποιούμενος ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος νεωτερίζουσα μέθοδος τῆς ἡμετέρας Ἑκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἡ ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Λεσβίου ἐφευρεθείσα, καὶ διαδοθείσα, ὡς μὴ ὀφείλει, ὑπάρχει ἀποδεδο-

κιμᾶσμένη, καὶ κατακεκριμένη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, προσέξῃς καλῶς ἵνα μὴ παρεισφύσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν σου, ἢ παραδιδόμενη ὑπὸ τιος, ἢ ψαλλομένη ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἢ ὅπως ἐν χρήσει τιθεμένη παντάπασι· ἀλλὰ καὶ ἐὰν τυχὸν φανῶσι μουσικὰ βιβλία κατ' αὐτὴν τετυπωμένα, ἢ χειρόγραφα, ἀποβάλλῃς αὐτὰ, καὶ ἐξαλείψῃς, ἵνα μηδὲν λάβωσι χῶριον καὶ παραδοχὴν καὶ ἐν λόγῳ θέλῃς προσεγενεχθῇ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐπαγρυπνήσεως, λαμβάνων τὰ ἀνήκοντα μέτρα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ εἰδοποιῶν καὶ ἡμῶν ἐν περιστάσει τολμηθησομένης ἀντιπράξεως, καὶ ἀπειθείας παρὰ τιος. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴῃ μετὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης σου.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ Ἀδελφός

† Ὁ Καισαρείας Παῖσιος

† Ὁ Ἐφέσου Ἀνθιμος

† Ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος

† Ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ

† Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος

† Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερόθεος

† Ὁ Δέρκων Νεόφυτος

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως Γεράσιμος

† Ὁ Νεοκαισαρείας Κύριλλος

† Ὁ Πισσιδεΐας Μελέτιος.

† Ὁ Σμύρνης Ἀθανάσιος

† Ὁ Ἐρσεκίου Ἰωσήφ.

Θ

ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΘΡΙΑΜΒΟΣ

ΠΟΙ

ΔΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (α)

ΚΑΤΑ ΤΟΥ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει Μουσικομονοπωλείου
καὶ Συντροφίας.

Ἡ ἡ ἀνασκευὴ τῆς κατὰ τῶν μουσικῶν βιβλίων τοῦ
Λεοβίου οὐστήματος Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου

1 Ἀδελφοί ! Τίς ἤθελε πιστεύσει ποτὲ ὅτι, ἡ Παναγι-
ότης αὐτοῦ, ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸ μέγα
ἀτόπημα, νὰ ψεῖξῃ καὶ νὰ κατηγορήσῃ τὸ Σύστημα τοῦτο,

(α) Ὁ πρῶτος Θρίαμβος ἐγένετο εἰς τὸ Β. Γυμνάσιον τῶν Ἀθη-
νῶν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξετάσεως τῆς μεθόδου μας τῷ 1836
Ἰαννουαρίου 31.

Ὁ δεύτερος Θρίαμβος ἐγένετο κατὰ τῆς καθ' ἡμῶν Διατριβῆς τοῦ
Κ. Ζαφυρίου Α. Ζαφυροπούλου τῷ 1842.

Ὁ τρίτος Θρίαμβος ἐγένετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ Πατριαρ-
χικῆς Συνεδριάσεως, τῷ 1846 Σεπτεμβρίου 23. Καί.

Ὁ τέταρτος Θρίαμβος ἡ παροῦσα ἀνασκευὴ τῆς Πατριαρχικῆς ἐγ-
κυκλίου.

τὸ ὁποῖον ὤφειλε μάλιστα νὰ προστατεύσῃ; Τίς ἤθελε λέγω, πιστεύσει ὅτι ἤθελε φθάσει εἰς τόσῃν ἀπόνοιαν νὰ ἐκδώσῃ καὶ νὰ δημοσιεύσῃ τοιαύτην ἐγκύκλιον κατὰ τοῦτον τὸν φωτισμένον αἰῶνα, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι σήμερον δὲν πειθονται πλέον τυρλοῖς ὁρμασιν εἰς τοὺς λόγους τῶν ἄλλων, οὐδὲ τρέμουσι τρανῶν ἀπειλάς, ἀλλ' ἀπεναντίας μετὰ λόγου ζητοῦσι λόγον, καὶ θέλουσιν ἀποδείξει ἐπὶ τῶν λόγων καὶ πράξεων των;

« Λόγω μ' ἔπεισας φαρμάκῳ Σοφωτάτῳ. »

2 Τίς ἤθελε λέγω, πιστεύει τοῦτο; Βεβαίως οὐδεὶς. Καὶ ὅμως ἰδοὺ ἀναγνώσατε τὴν ἐγκύκλιον τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς καταχωρήσαμεν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀνασκευῆς αὐτῆς.

Ἀλλ' ὅμως δεῖ, τίς ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ πλησίον τοῦ Παναγιωτάτου τὸν φανατισμὸν, τὴν . . ., τὴν . . ., τὴν μισοκαλίαν, τὴν ἰσχυρογνωμίαν, καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀπληστον αὐτοῦ αἰσχροκέρδειαν, ὅχι μόνον πιστεύει τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπερίμενε μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἤθελε φανῇ μίᾳ τοιαύτῃ ἐγκύκλιος παρ' αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ ἡ προσδοκία του ἐπαλήθευσεν. (α)

3 Ἀγαπητοί! Παραδεχθεῖσα πρὸ 22 ἐτῶν ἤδη ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τὸ λésβιον σύστημα τῆς μουσικῆς, ἐσύστησεν ἐν Αἰγίνῃ δι' ἐπισήμων διαταγμάτων δημόσιον σχολὴν ὥρισε μισθοδοσίαν εἰς τὸν διδάσκοντα· ἐσύστησε τριμελῆ ἐφορίαν πρὸς ἐπιτήρησιν, καὶ τέλος ἐξέδωκε προκηρύξεις, δι' ὧν προσεκάλει τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ τὸ σπουδάσωσιν ἀμισθί.

(α) Σεβόμενοι τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, θέλομεν ἐκφρασθῆναι, μὲ πολὺ συγκαταβατικώτερον τρόπον, ἐφ' ὅσον ὁ καθ' ἡμῶν σκληρὸς καὶ ἄλογος τρόπος τῶν πολεμίων μας, καὶ τὰ λαμπρά μας δίκαια μᾶς ὑπαγορεύωσι,

4 Ὁ δὲ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας, ἔπειτα, ἐξετάσας αὐτὸ καὶ αὐτὸς, καὶ κατανοήσας τὴν ἀξίαν καὶ χρησιμότητά του, τὸ εἰσέγαγεν ἐν τῷ ἐκεῖσε ὀρφανοτροφείῳ, παρασχὼν καὶ αὐτὸς τὸν ἀνάλογον μισθὸν εἰς τὸν διδάσκοντα. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν διὰ τῆς τότε συρροῆς τῶν ἐκ διαφόρων μερῶν παροίκων, κοινὸν γενόμενον, διεδόθη εἰς πολλὰ καὶ διάφορα μέρη, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

5 Κατὰ δὲ τὸ 1840 ἐκδοὺς διὰ τοῦ τύπου τὸ Θεωρητικὸν καὶ τὸ, Ἀναστασιματάριον, τοῦ πρὸ 22 ἐτῶν διδασκόμενου παρ' ἐμοῦ Συστήματος τούτου, ἐπεθύμουν εὐθὺς ν' ἀρχίσω καὶ τῆς μουσικῆς, Ἀνθολογίας τὴν ἐκδοσιν. Ἡ ἔλλειψις τῆς ὁποίας ἐμπόδιζεν ἐπὶ πολὺ τῆς φρελείας τὴν πρόδοον καὶ διάδοσιν.

6 Ἄλλ' εἰς διάστημα ἑξ ἐτῶν μὴ δυνηθεὶς νὰ πραγματοποιήσω τὸν πόθον μου, δι' ἀναργυρίαν, ἀπεφάσισα κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1846 ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινουπόλιν νὰ καθυποβάλλω τὸ Σύστημά μου εἰς τὴν αὐτοῦ Παναγιότητα, καὶ νὰ ζητήσω τὴν προστασίαν καὶ συνδρομὴν του εἰς τὴν τύπωσίωτον· τοῦτο ὅμως ἠρρέθισε πολὺ τὸν φθόνον καὶ τὴν μισοκαλίαν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικῶν· ἐνόμιζον καὶ ἠλπίζον, ὅτι διευθυνόμενι πρὸς ἓνα ἐκ τῶν Μεδίκων· ὅτι ἔμελλον νὰ γενῶ δεκτὸς, δεκτότατος, καὶ νὰ βραβευθῶ! οὕτω μ' ἔπειθεν ἡ ἀπλότης καὶ ἀθωότης μου νὰ φρονῶ! ἐνόμιζον ὅτι ἐπατριάρχευσέ τις ἀληθῶς Ποιμενάρχης! προστάτης τῶν μουσῶν! ποῦ νὰ προνοήσω, ὅτι ἡ αὐτοῦ Παναγιότης ἦτο Τίγρις, ἦτο Πάρδαλις; Ποῦ ἤξευρον ὅτι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Χρυσοστόμων αὐτῶν ὁ διάδοχος, ἐξωμοιοῦτο τοῖς ἡθεσι μὲ τὰ τοῦ Νέρωνος; ἢ μὲ ἓνα αἰμοῦρόρον ἀληθῶς Σατράπην;

7 Ἐνεφανίσθη λοιπὸν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔκαμα τὰς προτάσεις μου, μὲ διέταξε νὰ ψάλλω διάφορα ᾠσματα εἰς τὴν γραφὴν τοῦ Συστήματός μου, μὲ ἠεροῦσθη, καὶ ἐβιάσθη ἔσως ἐκὼν ἀέκων, μ' ὅλην τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας του, νὰ μοὶ ὑπολογίσῃ, ἵπαρόντων καὶ ἄλλων πολλῶν τὸ ἀπαράλλακτον, τὸ καθολικῶς ὅμοιον, καὶ τὸ ἀναλλοίσιμον ὕψος τῶν ἰδικῶν μου καὶ τῶν τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος μουσικῆς ἀσμάτων ἐνόησε δὲ καλῶς καὶ τὴν εὐκολίαν, ἣν παρέχει τὸ σύστημά μου, ἐπιγινούσῃ τὴν ἀξιολογότητά αὐτοῦ.

8 Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον συνεκινήθη, κατ' ἀρχὰς πρὶν ἢ κυριευθῇ ἐκ τοῦ πάθους τοῦ Μαμοῦ, τὸν ὅποιον οἱ ἀντιζηλοῖμου, βεβαίως πρὸς αὐτὸν ἐπρόσφερον πρὸς χάριν τῆς ιδιοτελείας καὶ τοῦ μονοπωλείου των, μ' ὅλον τὸ ἀμάλλακτον τῆς καρδίας του, ὥστε καὶ μ' ἐφιλοδώρησε χρηματικὴν τιμὴν μικρὰν ποσότητα, δοῦς μοι καὶ ἐλπίδας περὶ τοῦ ποθομένου.

9 Ἀλλὰ μεθ' ἡμέρας οὐ πολλὰς, τὸ φθονερώτατον γένος τῶν Μουσικῶν του τῶν εὐνοουμένων, συνελθόντες ἔδωκαν αὐτῷ ἀργύρια ἱκανά! ὁ δὲ Παναγιώτατος, μεταβαλὼν βουλὴν, καὶ γνώμην, καὶ διάθεσιν ἔγεινε τὴν ἀπαλιν τοῦ πρώτου τότε Σχηρὸν ἐναντίον μου. Ὁ δὲ Λέσβιος ἐγγυτρίμων προσηυχόμενος νοερώς τότε καθ' ἐκάστην, λέγων κατ' ἑμαυτόν· « Σῶσόν με Κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, καὶ ἀπὸ στόματος δολίων ῥῦσαί με. »

10 Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί! Εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι, πᾶσαι αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων, πάντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, ἔχουσι Νόμους καὶ Δικαστήρια, ἐνώπιον τῶν ὁποίων, προσκαλοῦν τὸν τε ἐνάγοντα καὶ τὸν ἐναγόμενον, καὶ μὲ μαρτυρίας, ὅρκους, καὶ μυρίους ἄλλους τρόπους, κρίνοντες καὶ ἀνακρίνοντες τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν, ἀποφασί-

ζωσι με ἀπάθειαν, ἀμεροληψίαν καὶ καθαρὰν συνείδησιν κατὰ τὸ δίκαιον. Ἐὰν δὲ συμπέτῃ ὑπόθεσις, τῆς ὁποίας τὴν φύσιν οἱ Δικασταὶ δὲν γνωρίζουσι, σχηματίζουσιν ἐπιτροπὴν εἰ-
δήμονα τῶν εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀναφερομένων, αὕτη δὲ μετὰ τῶν Δικαστῶν ἀποφασίζει εὐσυνειδώς τὸ δίκαιον.

11 Ὁ δὲ Παναγιώτατος καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης! ἡ πηγὴ τῆς δικαιοσύνης! τί ἔπραξεν εἰς τὴν παρούσαν πε-
ρίστασιν; Ὅλον τὸ ἐναντίον. Συγκαλέσας Συνεδρίασιν Ἀρχι-
ερέων, προσεκάλεσε τοὺς ἐνάγοντας Μουσικοὺς καὶ τὸν ἐνα-
γόμενον Λέσβιον, δηλαδὴ τοὺς Ψάλτας τῆς Μεγάλης Ἐκκλη-
σίας, μετὰ τοῦ Θεοδώρου Φωκαέως, οἵτινες ἔχουν μονοπω-
λεῖον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν, καὶ τὴν τύπωσιν τῶν
τοσούτων μουσικῶν Βιβλίων καὶ τινας ἄλλους τυχαίους,
βιαίως καὶ ἐπὶ ὑποσχέσει μεγάλων ἀνταμοιβῶν συρομένους
τοὺς τελευταίους, διὰ νὰ κράζωσι τὸ αὐτὸ Ἄρον, Ἄρον, σταύ-
ρωσον αὐτόν. »

12 Ἀντὶ δὲ νὰ σχηματίσῃ ἐπιτροπὴν συγχειμένην ἀπὸ
τοὺς ὑπάρχοντας κατὰ δυστυχίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀμού-
σους μουσικοὺς τί ὤφειλε νὰ πράξῃ; Ἰβρίλε νὰ διορίσῃ
ἐπιτροπὴν συγχειμένην ἀπὸ ἀνδρας εὐὐπολήπτους, ἀμερολη-
πτους, σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους, οἵτινες μόνοι αὐτοὶ ἠδύ-
ναντο νὰ ἐννοήσωσι, καὶ νὰ γνωρίσωσι τὴν φύσιν τοῦ διορ-
γανισμοῦ τῆς Μεθόδου μου, καὶ εἰ ὅποιοι κρίνοντες καὶ ἀ-
νακρίνοντες αὐτήν, νὰ ἀποφασίσωσι με ἀπάθειαν, ἀμερολη-
ψίαν καὶ καθαρὰν συνείδησιν τὸ δίκαιον. Ἀντὶ λοιπὸν τοῦ-
του τί ἔπραξεν ἡ Παναγιότης του; Δεὺς ὅλην τὴν δύναμιν
τοῦ δικάζειν καὶ καταδικάζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀνωτέ-
ρω μουσικῶν οὗτοι δὲ μὴ δυνηθέντες νὰ ἐξελέγξωσι διὰ
τοῦ ὀρθοῦ λόγου τὴν μέθοδόν μας, καὶ σπουδάζοντες κατ'
ἐκείνην τὴν κρίσιμον περίστασιν νὰ δείξωσι τὴν πολυμαθεί-

άν των καὶ ἐμπειρίαν, κατεδέχθησαν νὰ κρίνωσι καὶ νὰ ἐπικρίνωσι λάθῃ τινὰ τυπογραφικὰ τῶν βιβλίων μας· (α) καὶ μηδὲν ἕτερον· ἦτοι οἱ ἐνάγοντες καίτοι Δικασταὶ γινόμενοι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ καταστρέψωσι τὴν ἀλήθειαν μ' ὅλας τὰς προσπάθειάς των, διότι ἡ ἀλήθεια ἔχει παρρησίαν καὶ τὸ ψεῦδος αἰσχύνεται ἐνώπιον αὐτῆς· Τετυφλωμένοι δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς αἰσχροκερδεΐας καὶ τοῦ φθόνου, καὶ τρέμοντες μήπως κατακερματισθῇ τὸ αἰσχρὸν μονοπωλεῖόν των, ἐρχομένου εἰς φῶς ἄλλου τελειωτέρου Συστήματος μουσικῆς· ἐξέφραζον ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἄπειρα κατὰ τοῦ Δεσβίου ὁμοια μὲ τὸ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος « καταλύσω τὸν Νάον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομήσω αὐτόν. »

13 Ποίαν ἔρευναν, ἢ ἐπὶ κρίσιν, νομίζετε, ἀγαπητοὶ μου ὁμογενεῖς! εἰς τὸ Σύστημά μου ἔπραξαν οἱ εἰδημονέστεροι, ὥς λέγει ἡ Παναγιότης του, ἐκ τῶν Μουσικῶν του; Βίπαμεν οὐδεμίαν τινά. Ἀλλ' οὐδὲ ἤξευρον πόθεν, καὶ πῶς πρέπει ν' ἀρχίσωσιν, ἢ, καὶ τί νὰ εἴπωσιν οἱ τρανοὶ οὗτοι μουσικοί. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ ἐπιφέρωσι κρίσιν ἀπαθῇ εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ ἂν οἱ ἴδιοι δὲν ἐννόουν νὰ συμβουλευθῶσι καὶ ἄλλους πεπαιδευμένους· διεβρῆγγυον μόνον ἐκ τοῦ φθόνου, τὰ ἱμάτια αὐτῶν, μετὰ φωνῶν καὶ κραυγῶν ἀλλοκοτίων λέγοντες « Καινοτομία, αἵρεσις, ἀθεΐα, ἀσέβεια εἶναι τὸ Σύστημά του, διότι ἠϋξῆσε τοὺς ἤχους, διότι παρήλλαξε τὰ σημεῖα τῆς γραφῆς τῆς μουσικῆς » Παναγιώτατε! Σταύρωσον Σταύρωσον αὐτόν· οὔτε ἤκουον ἄλλο, οὔτε ἠκούοντο, εἰμὴ θόρυβοι καὶ ἀλλαλαγμοί, καὶ τὴν ἀταξίαν βεβαίως παρέχωρει ὁ δωρολήπτης Πατριάρχης εἰς τοὺς δωροδότας κατὰ

(α) Εἰς τοιαύτην, καὶ τοσαύτην χαμέρπειαν καὶ ἀνεψίαν κατήνησαν, οἱ ἐπιστημονικοὶ μας οὔτοι μουσικοί.

συνεννόησιν πρὸς καταστροφὴν μου δικαίως, διότι παρ' ἐμοῦ ὁποῖαν ἀτομικὴν ὠφέλειαν ἐπερίμενεν, ἐνῷ παρ' αὐτῶν εὐρὼν εὐκαιρίαν ἐβρόχθητε σωροὺς χρημάτων;

14 Ἦτο λοιπὸν ἐλπίζόμενον, ἦτο ποτὲ δυνατόν οἱ τοιοῦτοι ἰδιοτελεῖς ἐνάγοντες καὶ Δικασταὶ συγχρόνως, ν' ἀποφασίσωσι τὰ ἐναντία τῶν συμφερόντων των, καὶ νὰ διακηρύξωσιν εἰς τὸ κοινόν, ὅτι ἡ μέθοδος τοῦ Λεσβίου εἶναι ὀρθοτέρα καὶ τελειότερα τῆς ἄλλης, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ ἐξήντηλσαν καὶ ἐξαντλοῦσι μέχρι τοῦδε χιλιάδας καὶ μυριάδας ταλλήρων, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ ζῶσι, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν ἐξαρτᾶται; Οὐχὶ βεβαίως ποτέ. Ἄνομον ἀληθῶς καὶ αἰμοδόρον Συνέδριον τῶν τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Κουταλιανοῦ μουσικῶν! Συνέβη ποτὲ τοιαύτη ἄδικος καὶ ἀσυνείδητος δίκη; Ὁ ἐνάγων δικάζει καὶ καταδικάζει, ἢ ὁ Νόμος καὶ οἱ Δικασταί;

15 Ἐπιμένοντες δὲ ν' ἀποδείξωσι καὶ ἐπιστηρίξωσιν, ὥς δόγμα Ὀρθοκευτικόν τὰ γραπτὰ τῆς μουσικῆς των σημεῖα, ἐκίνησαν εἰς τοσαύτην ἀηδίαν καὶ γέλωτα, οὐ μόνον τοὺς τῷ ὄντι ἐναρέτους καὶ ἁγίους Ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ ὄλους τοὺς παρεωρεθέντας, ὥστε ἡ συνέλευσις ἐβιάσθη νὰ διαλυθῇ· ὁ δὲ Πατριάρχης διὰ τὸ εὐσχημον ἵνα μὴ περισσότερον φανῶσι καταγέλαστοι οἱ πελάται του, διέταξεν ὅτι, ἕκαστον τῶν μερῶν νὰ κάμῃ τὰς προτάσεις του γραπτὰς, καὶ εἰς ἡμέραν προσδιωρισμένην νὰ παρῇσιασθῶσιν. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη προφορικὴ διαταγή, καὶ αἱ συχναὶ πρὸς με κατὰ τὴν ἀρχὴν ὑποσχέσεις καὶ μετὰ ταῦτα προσποιήσεις τῆς Παναγιότητός του, ὅτι ἤθελε δώσῃ με ἀμεροληψίαν αἴσιον τέλος αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως κτλ. ἐτάφην εἰς τὸ χάος τῆς λήθης μετὰ τῶν εἰς τὸ κιβώτιόν του ἐμβάντων χρημάτων τῶν πολεμούντων με Μουσικῶν. Διότι ὁ σκοπὸς

καὶ τὸ στρατήγημα τῆς πράξεως ταύτης ἀπέβλεπεν, εἰς τὸ νὰ προσβληθῇ μόνον καὶ μόνον ἐπὶ Πατριαρχικῆς συνεδριάσεως ἡ μέθοδος τοῦ Λεσβίου, διὰ νὰ ψυχρανθῇ ὅπως οὖν ὁ πρὸς αὐτὴν ζῆλος καὶ προθυμία τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ υποστηριχθῇ τὸ καταχθόνιον μονοπωλεῖον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικῶν. Καὶ τέλος πάντων διὰ τοιούτων ῥαδιουργιῶν, καὶ ἱκανῆς δόσεως ὡς ἐξεθέσαμεν χρημάτων, ἐπισαν οἱ ἔνδοξοι μουσικοὶ τοῦ Βυζαντινοῦ συστήματος τὸν Ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ νὰ ἐκφωνήσῃ, αὐτὸν Συμφέροι ἕνα πτωχὸν καὶ ξένον ἀπολέσθαι, ὑπὲρ τῶν πολλῶν τούτων καὶ μεγαλοδύρων μου τέκνων. »

16 Ἰδοὺ ἀδελφοί μου ὁμογενεῖς ! ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς ἔγκυκλίου ἀναφερομένη αὐτῇ ἀποδοκιμασία τῆς μεθόδου μου.

17 Καὶ μόλον ὅτι, ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Συνοδικῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων, πλῆθος δὲ ἐκ τῶν ἱερομένων, καὶ μουσικῶν, ἀπαθῶς καὶ εἰλικρινῶς ὡμολόγουν ὅτι ἐγνώρισαν τὴν ἀθωότητά μου, τὴν εὐκολίαν τῆς μεθόδου μου, καὶ ἔτρεπον ζῆλον ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀλλὰ . . . ὁ Παναγιώτατος τί νὰ κάμωμεν ; ἔλεγον. Ἐφοβοῦντο τὴν θηριωδίαν αὐτοῦ· διότι δύο ἱερεῖς, σιδηροδεσμίους κατέστησεν, ὡς παρ' ἐμοὶ σπουδάζοντας τὴν μέθοδόν μου· ὡς νὰ ἐσπούδαζον αἵρεσιν τινὰ ἢ ἀθεΐαν καὶ ἄλλους ἐξ αὐτῶν ἐπαπειλεῖ. Ἀλλ' ὅμως οὗτοι διὰ νυκτὸς καὶ μετὰ ταῦτα δὲν ἐπαυσαν μέχρι τέλους ἐπισκεπτόμενοι ἐμὲ καὶ σπουδάζοντες· Λαϊκοὶ δὲ ἀναρπνδόν, ἐρχόμενοι καὶ σπουδάζοντες, κατεγέλων βλασφημοῦντες ἐν τοῖς διόδοις καὶ τριήδοις τὴν Πατριαρχικὴν μορῖαν αὐτοῦ καὶ κακόνειαν.

18 Ἀγαπητοί μου ὁμογενεῖς ! τίς ἄραγε καὶ ποῖα νὰ

ἔναι ἡ αἰτία τῆς τοσαύτης πολυχρονίου καὶ ἀλόγου μανίας τῶν μουσικῶν τούτων κατὰ τοῦ Λεσβίου Συστήματος; Ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐκινήθησαν μυστικοσυμβούλια! ῥαβδουργαί! ἀπειλαί! ἀναφοραί! δῶρι! παρακλήσεις! γονυκλισαί! διαρκής καὶ πολυχρόνιος μουσικοπόλεμος! Πατριαρχικαὶ Ἐγκύκλιοι! καὶ γενικὴ συγχίνηςις τῶν αἰσχροκερδῶν μουσικῶν; Πόθεν ἄραγε ὑποκινοῦνται ὅλα αὐτὰ, καὶ διατί; Ἄς ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ ἂς διέλθωμεν με ἀκρίβειαν τὴν ὕλην τῆς πολυθυλλλήτου ταύτης Ἐγκυκλίου, (α) διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν ὑποκεκρυμμένην καὶ ἀληθῆ ἔννοιαν αὐτῆς, καὶ νὰ ἰδῶμεν, ἡ μέθοδος τοῦ Λεσβίου προσβάλλει καὶ καταστρέφει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὡς εἰς τὴν προλεχθεῖσαν Συνεδρίασιν φρυάττοντες ἐκραύγαζον, καὶ τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας μας· ἡ ὁ Παναγιώτατος· οἱ ψάλλται του καὶ ἡ ἐγκύκλιος του ψεύδονται, ἐμπαίζοντες τὸ ἱερὸν αὐτὸ Εὐαγγέλιον, καὶ προσάπτοντες εἰς τὴν κοινωφελῆ ταύτην μέθοδον, τοιαύτας ἀνυπάρχουσας κατηγορίας, διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ καταχθόνιον αὐτῶν Μονοπωλεῖον;

19 Ἀγαπητοί! Διασαλπίζει κατ' ἐμοῦ ὡς μέγιστον κακούργημα, ἡ τοῦ Πατριάρχου ἐγκύκλιος, ὅτι ἐγὼ ἐπρόσθεσα παρείσθηγον, καὶ πύξησα τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχους, λέγουσα οὕτως α ὡς νέους παρεισάγουσα, καὶ προστιθεμένη ἄρχους, καὶ τούτων τὰ ὀνόματα καὶ γνωρίσματα, καιναῖς

(α) Πληροφοροῦμεν τὸ κοινόν ὅτι, ὅσαςκις ἡμεῖς δημοσιοῦμεν δι' ἀγγελίας τὴν τύπωσιν μουσικῆς τινὸς βιβλίου τῆς μεθόδου μας, τοσάκις καὶ τὸ μουσικομονοπωλεῖον, θέλει δημοσιεύσει καθ' ἡμῶν ἀπειλητικὰς ἐγκυκλίους· καὶ τοῦτο διατί; διὰ νὰ ὑποστηρίχῃ τὸ αὐτὸν ὡς ἐμὸν μονοπωλεῖον

κλήσει παραλλάττουσα καὶ συγχέουσα. Ὁ Ἄλλ' ὑμεῖς τὸ κοινὸν, ὁ ἀδέκαστος κριτὴς θέλει κρίνει ἐκ τῶν παρακατιῶν λεχθησομένων μας καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε μᾶς δικαιώσει ὅχι μόνον ὡς μὴ προσθέσαντες τὴν παραμικρὰν καινοτομίαν, ἀλλὰ διορθώσαντες τὰ ἡμαρτημένα καὶ ἐπανάξαντες αὐτὰ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν.

20 Ἄλλ' ὦ !!! πόσον ἄφρονος καὶ ἀνεξάντλητος εἶναι ἡ ὕλη, τὴν ὁποῖαν ἡ πολυθρύλλητος αὐτὴ ἐγκύκλιος παρέχει εἰς ἐκείνον, ὅστις γνωρίζει τὴν διάλεκτον αὐτῆς ! ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ συγγράψῃ οὐχὶ δύο ἢ τριῶν φύλλων τυπογραφικῶν διατριβὴν, ἀλλὰ βιβλίον ἐκτεταμμένον. Ὁ τοιοῦτος λέγω δύναται νὰ γνωρίσῃ εὐκόλως ὅτι, τὸ Νέφος, ἡ τὸ αἶτιον τὸ ὁποῖον ἐσκότισεν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ λογικὸν τῆς Παναγιότητός του, καὶ τὸ ὁποῖον τὸν ἠνάγκασε νὰ υπογράψῃ καὶ νὰ δημοσιεύσῃ τοιαύτην ἄδικον καὶ ἄλογον Ἐγκυκλίον, ἦτο μέγα καὶ ἰσχυρόν· δὲν ἦτο ἔργον παρὰ κερδοφροσύνης. Ἀλλὰ φεῦ!!! πόσῃν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος ἐπέφερε, καὶ θέλει ἐπιφέρει εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἡ ὕλη τῆς ἐγκυκλίου ταύτης εἰς τὸ ἀτυχὲς ἔθνος ! τὸ διευθυνόμενον παρὰ τοιούτων Ποιμεναρχῶν ἰδιοτελῶν καὶ φωτοσβέστων !

21 Ἡμεῖς ὁμῶς ἐπιθυμοῦντες πάντοτε, νὰ δαπανῶμεν τὸν πολύτιμον καιρὸν τῆς ζωῆς μας, οὐχὶ εἰς χαμερπῆ τοιαῦτα ἔργα, ἀλλ' εἰς πράξεις, αἵτινες δύναται νὰ ὠφελήσωσι τοὺς ὁμογενεῖς μας, ὀλίγα τινὰ ἄτοπα αὐτῆς τῆς Ἐγκυκλίου θέλομεν, δι' ἀναντιρρήτων ἰσχυρῶν καὶ πραγματικῶν ἀποδείξεων ἐξελέγξει, πρὸς ἔλεγχον τῶν πολεμίων μας, ἀνακαλύπτοντες τὴν μέχρι τοῦδε προβατόσχημον αὐτῶν κεκρυμμένην λεηντῆν· ὅπως βλέποντες οἱ ἀδελφοί μας ὁμογενεῖς μὴν ἐξαπατῶνται ἀπὸ τὰ δελεά-

σματα, και ισοδολους αὐτῶν φράσεις, και ψευδοσοφίσματα. (α)

22 Παναγιώτατε και Οἰκουμενικὴ Πατριάρχα! Διασαλπίζεις εἰς τὴν ἐγκύκλιόν σου, ὅτι ἐγὼ ἐπρόσθεσα παρεισήγαγον, και ᾤξησα τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἤχους, μετονομάσας κ. τ. λ. Καὶ πῶς ἡδυνάμην ἐγὼ νὰ πράξω τὰ παραφύσιν; Οὐχὶ Παναγιώτατε Δέσποτα! οἱ ἤχοι αὐτοὶ ὅλοι ἐγεναν, και ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Μουσικὴν πρὸ αἰώνων· ἀλλ' ἐγὼ προαιώνιος εἶμαι, διὰ νὰ ὀνομασθῶ και δημιουργὸς τούτων, τῶν πρὸ τοσούτων αἰώνων ὑπαρχόντων;

23 Ἰδοὺ Παναγιώτατε, παρατήρησον· βλέπετε κ' ὑμεῖς Κύριοι Μουσικοὶ και Πρωτοψάλται, και θέλετε ἰδεῖ πραγματικῶς ὅτι, οἱ διαφιλονεικούμενοι αὐτοὶ ἤχοι, ὑπάρχουσι μέσα εἰς τὰ ἰδιά σας Βιβλία πρὸ πολλῶν αἰώνων· και οἱ ὅποιοι παρὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐφευρετῶν ὡς ἤχοι ὀρίζονται· (ἴδε Θεωρ. χρυσάνθ. Σελ. 132. Κεφ. 4. §. 304.) ἴδετε, λέγω, ὅτι εἰς τὸν λέγετον (δηλ. τὸν Θ') ἤχον εἶναι ἐφηρμοσμένοι αἱ Καταβασαὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, και τῶν Βατῶν, και ἄλλαι πολλαί· Πλήθος Εἰρμῶν, Προλόγων, και Ἀπολυτικίων· ἡ Δέσποτος Δοξολογία Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, ὁ Δέσποτος Πολυέλεος τοῦ Χουρμουζίου, και ἄλλα καὶ ἀμύλλα· Εἰς τὸ Μπεστεγκιὰρ (τὸν 6.) ἦτοι τὸν Τετράφωνον Βαρὺν, εἶναι ἡ Δοξολογία τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου. Αἱ Καταβασαὶ τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ Χουρμουζίου· Τὸ

(α) Ἡ τῆς τερψιγῆς μας (Ἀνθολογίας) τύπωσις, εἰς τοσαύτην μανίαν ἐκίνησε τοὺς μουσικούς μας τοῦ μονοπωλεῖν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὥστε ἐπεισαν μυρίοις τρόποις και προπάντων διὰ τῆς ἀδρεᾶς χρηματικῆς δωροδοκίας τὸν Πατριάρχην Ἀνθιμον τὸν 5. τὸν ἐκ τῆς Νῆστου Κούταλης, και ἐξέδωκε τὴν πολυθρύλλητον ταύτην Ἐγκύκλιον, μόνον και μόνον ἵνα ὑποστηρίχθῃ τὸ κλονιζόμενον αὐτῶν μονοπωλεῖον.

Αἶνει ἡ ψυχὴ μου τοῦ αὐτοῦ· καὶ πλῆθος ἐξωτερικῶν ἁγμάτων· Εἰς τὸν Τετράρῳνον. Α. (τὸν ια.) εἶναι αἱ Καταθασίαι τῆς Ἀναλήψεως, τῷ Σωτῆρι Θεῷ. Τὸ, γεύσασθε· τὸ, τὴν γὰρ σὴν μήτραν, καὶ πολλὰ ἄλλα. Εἰς τὸ Ἀτζέμ, (τὸν ιβ'.) εἶναι ἡ λεγομένη παρ' ὕμῶν ἐναρμόνιος δοξολογία τοῦ χουρμουζίου, καὶ πολλὰ ἄλλα. Εἰς τὸ μουσταάρ (τὸν ιγ'.) εἶναι τὰ τυπικὰ τοῦ χουρμουζίου καὶ πλῆθος ἐξωτερικῶν ἁγμάτων. (α) Ἐντεῦθεν ὅχι μόνον οἱ ἄκρῳ δακτύλῳ γευθέντες· τῆς μουσικῆς ἡδονῆς δύνανται νὰ κρίνωσιν, ὅτι ἡμεῖς οὔτε ἀλλοιώσαμεν, οὔτε προσθέσαμεν ἢ ἀφαιρέσαμεν· ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς πᾶς ὁ ἔχων ὀρθὸν νοῦν καὶ κρίσιν νὰ κρίνῃ δύνῃται, πολὺ δὲ περισσότερον οἱ εἰδήμονες καὶ ἐγκρατεῖς τῆς Μουσικῆς.

24 Ποῖος λοιπὸν ἐξ αὐτῶν τῶν ἤχων Κύριοι μουσικοί, εἶναι ὁ ἰδικός μου; Ποῖος ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐγὼ παρήγαγον ἥδη νεωστὶ εἰς τὴν μουσικὴν; Αὐτοὶ ὅλοι Παναγιώτατε Πατριάρχα! δὲν εἶναι προαιώνιοι; Ἀλλ' ἐγὼ προαιώνιος εἶμαι; Ἀπαγε τῆς βλασφημίας! ἀλλὰ καὶ τῆς . . . καὶ συκοφαντίας! ὦ! μέγα καὶ ἀπαράδειγμάτιστον λάθος Παναγιώτατε! ὦ! μέγα ἐπίβουλον ἐφεύρεμα! ὦ! καταχθόνιον τῷ ὄντι σόφισμα! τῶν μουσικῶν σου.

25 Ἰδέτε ἀδελφοί μου ὁμογενεῖς! πόσον θριαμβευτικὴ

(α) Ἰδοὺ, Κύριοι μουσικοί, ἡ ἀλήθεια! αὕτῃ εἶναι! τί φρυάσσετε; Τί διασαλπίζετε εἰς τὸ κοινὸν ὅτι, ὁ Λέσβιος διέσεισε καὶ κατέστρεψε τὰ καθιστώτα, μὴ Σεβασθῆς τὰ Πατρῶα; Ἄρα κατεστρίψαμεν ἢ διαφθείραμεν τοὺς ἤχους, ἢ μετεφέραμεν ἐκ τῆς βαρβαροφώνου εἰς τὴν ὁμόεθνον φωνὴν τοῦ αὐξοντος ἀριθμοῦ; ὥς κρίνῃ ἕδῃ ἕκαστος ἂν καλῶς ἢ κακῶς ἐκάμαμεν τὴν μεταφορὰν ταύτην.

εἶναι ἡ ἀλήθεια! Ἰδέτε πόσον λαμπρά εἶναι! (α) Ἰδετε καὶ ἐσεῖς ἐφευρεταὶ τῶν Σοφισμάτων Σας! Ἰδετε ὅτι, τὰ ὀφώνια τοῦ ψεύδους εἶναι αἰσχύνη καὶ ὄνειδος! ὦ!!! ποῖα καὶ πόση καταισχύνη! ὦ! γέλως καὶ χλευασμός εἰς τοὺς Σοφιστάς!!!

26 Λοιπὸν, Παναγιώτατε, βλέπετε ὅτι, οὔτε ἡῤῥησα, οὔτε μετέβαλον ἐγὼ τί, ὅθεν καὶ μάθετε καλῶς, ἐὰν ἀγνοῇτε, καὶ μὴ πείθεσθαι εἰς διαβολὰς φθονερῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τί; Εἰς τοὺς ὑπάρχοντας αὐτοὺς ἀνέκχθεν φυσικοὺς ἤχους, ἔδωκά μόνον ἐγὼ, ἀντὶ τῶν πρώην βαρβάρων καὶ ἀλλογλώσσων ὀνομάτων των, Μπιστεγκιχρία, Ἀτζέμια, μουσταάρια, χισάρια καὶ ἄλλα τοιαῦτα Ἀραβικο-Περσικὰ ἀσημαντα καὶ κακὴ καὶ ὀνόματα, καὶ ἄλογα ὅλως, ὥς καὶ τὸ γελοῖον «Ἀέγετος καὶ τὸ πλάγιος(β)» καὶ λοιπὰ τὰ ὅποια ἐπέφερον μετὰ ἀλὴν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος εἰς τὸ λαμπρὸν καὶ πεφωτισμένον ἡμῶν ἔθνος. Εἰς αὐτὰ, λέγω, ἐφήρμωσα ἐγὼ, ὀνομασίας ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης, πρὸς καθαρισμὸν καὶ αὐτῆς, καὶ τῆς μουσικῆς, ὥς τοὺς ὀνομάζει καὶ αὐτὴ μάλιστα ἡ ἰδίᾳ ἀνέκχθεν Ἐκκλησία. Παρ. χάρ. Πρῶτος, Δεύτερος, Τρίτος, Ἐννχτος, Δέκατος Τρόπος, ἐξ οὗ καὶ Τροπάριον. κ.τ.λ.

(α) Ἀληθείας, οὐ καταισχύνει ποτὲ κακία.

(β) Οἱ πολυμαθέστατοι οὔτοι μουσικοί, τὸ μάθημα ὅτι οἱ ἤχοι εἶναι κύριοι καὶ οὐδεὶς πλάγιος, τοῦτο ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς μας τὸ ἐδιδάχθησαν καὶ αὐτολελεῖ ἐδημοσίευσαν εἰς τὴν Κριτίδα των· καὶ μ' ὅλον τούτου, ἂν καὶ παρεδέχθησαν τὴν ἀλήθειαν ἤδη τὰ ἐναντία δι' ὀχυρίζονται ἐπὶ τὸ ἀγρυπτικώτερον διὰ νὰ ἀπατήσωσι τὸν κόσμον χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν ὅτι εὐκόλως τό κοινὸν ἐν ἀπατᾶται, ἀλλὰ γελᾷ μᾶλλον αὐτοὺς παρατηρεῦντας ψάσκοντας καὶ ἀντιψάσκοντας κατὰ τῶν ἰδίων ἐαυτῶν των.

27 Ἀλλ' ἐντοσούτῳ, ὡς ὑποτεθῇ ὅτι ἡ τοιαύτη αὐξήσει τῶν ἤχων εἶναι ἔργον ἰδικόν μας, μ' ὅλον ὅτι ἀπεδείχθη ἀναντιρρήτως ὅτι, τὸ τοιοῦτον εἶναι ἔργον προαιώνιον· Δυνατά: ἡ τοιαύτη αὐξήσει, ὅχι μόνον Τεσσάρων ἢ πέντε ἤχων, ἀλλ' ἀκόμῃ καὶ πεντακοσίων, ἐὰν ᾗτο δυνατόν νὰ προστεθῶσι, δύναται, λέγω, ποτὲ, νὰ συγχύσῃ, ἢ νὰ διαταράξῃ ποσῶς, τὸν διοργανισμόν τῆς εὐρέσεως Ἑωθινῶν, Ἀποστόλων, καὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου; Δύναται Παναγιώτατε καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα; Δύναται Πρωτοψάλται καὶ ἄμουςοι ἀρχιμουσικοὶ, κατὰ δυστυχίαν τοῦ ἔθνους, Ποιηταὶ [καὶ συντάκται τυπικῶν; οὐχί! / πῶποτε! / εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον, διὰ τὸν λόγον ὅτι, εἰς τὸν τοιοῦτον διοργανισμόν δὲν ὑπάγονται ἄλλοι, εἰμὴ μόνοι οἱ ὀκτὼ ἤχοι. Τοῦτέστιν ὁ τοιοῦτος διοργανισμὸς δὲν περιστρέφεται, ἢ δὲν ἐπιστηρίζεται, εἰμὴ εἰς μόνους τοὺς ὀκτὼ ἤχους· ἦτοι εἰς τὴν α'. β'. γ'. δ'. πλ. α'. πλ. β'. Βαρὺν, καὶ πλ. δ':

28 Σαῖς μὲν Κύριοι, σπουδάζοντες νὰ ὑποστηρίξετε τὸ σαθρὸν καὶ κλονιζόμενόν Σας μονοπωλεῖον μεταχειρίζεσθαι ὡς μέσον ἐξαπατήσεως, τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, διὰ νὰ προσβάλλετε τὴν ὑπόληψιν τῆς μεθόδου μας. Ἡμεῖς δὲ ἀνασκευάζοντες ἐκ Σεμελίων, τὸ δόλιον καὶ πονηρὸν τρυτὸ σοφισμὰ σας, σὰς φέρομεν ὡς ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, καὶ μάρτυρα Θεῖον καὶ ἀψευδέστατον, αὐτὸ τὸ ἴδιον Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ἰδοὺ Παναγιώτατε ἴδε! βλέπετε κ' ὑμεῖς Ἀρχιμουσικοὶ καὶ ἐφευρεταὶ ψευδῶν σοφισμάτων! Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Θείου καὶ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐπονται σεληνοδρόμια, καὶ διάφοραι ἄλλαι ἐρμηνεῖαι Ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων. Μεταξὺ δὲ τῆς 7. καὶ 41. Σελίδος, κεῖνται μεθοδικῶς τὰ 35 Κανόνια, ἢ τὰ λεγόμενα πασχάλια, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ὁ ἐνιαύσιος διοργανισμὸς τῆς εὐρέσεως

ως ἱερῶν Εὐαγγελίων, Ἀποστόλων, ἤχων καὶ ἐωθινῶν ὧλων τῶν Κυριακῶν καὶ λοιπῶν, ἐορτῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Ἐξετάζοντες λοιπὸν ἐντὸς τοῦ προρρηθέντος τούτου διοργανισμοῦ μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτούμενην καὶ αὐστηρὰν προσοχὴν μας, δὲν θέλομεν εὖρεϊ ἄλλον τινὰ τῶν ἤχων εἰμὴ μόνους τόν Α'. δηλ. τόν Β', γ', δ'. πλ. Α'. πλ. Β'. βαρὺν καὶ τὸν πλ. δ'. καὶ οὐχὶ ἄλλον κἀνένα· Ἀλλ' ὑποθετίσθω ὅτι οἱ διαφιλονεικούμενοι οὗτοι ἤχοι ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰ ἱερὰ τῆς ἐκκλησίας μας βιβλία, καὶ ὅμως ἤδη ψάλλονται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, τίς ἐρωτῶμεν εἶναι ὁ ἀμαρτάνων; Ὑμεῖς οἵτινες ἔχετε ἐν τοῖς μουσικοῖς βιβλίοις ὑμῶν, ἢ ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἐκ τῶν ὑμετέρων βιβλίων παρέλαβον αὐτοὺς χωρὶς κάμμιαν προσθαφαίρεσιν εἰμὴ ἁπλῶς ἀλλάξας τὰς ὀνομασίας αὐτῶν ἐκ τῶν κακοήχων καὶ βαρβάρων ὀνομασιῶν εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν; Ἴδου λοιπὸν! διὰ πραγματικῶν καὶ ἰσχυρῶν ἀποδείξεων ἀποδεικνύεται ὅτι, ὁ διοργανισμὸς τοῦ εὕρισκεν τὰ ἱερὰ καὶ θεῖα εὐαγγέλια, τοὺς ἀποστόλους καὶ τὰ ἐωθινὰ ἐκάστης ἐορτῆς καὶ Κυριακῆς, ἐπιστηρίζεται εἰς μόνους τοὺς ὀκτὼ προειρημένους αὐτοὺς ἤχους. Τί λοιπὸν φρυάττοντες διασκαλπίζετε εἰς τὸ κοινὸν ὅτι, ἡ μέθοδός μας καταστρέφει τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας μας;

29 Ἄλλ' ὦ φίλοι καὶ συντεχνῖται! δὲν ἐσεβάσθητε ἀπατῶντες τοσοῦτους καὶ τοιούτους ἐπισήμους καὶ ἀξιοσεβάζους ἄνδρας, δὲν ἐτρομάξατε τὴν κρίσιν τοῦ κοινοῦ, τοῦλάχιστον δὲν ἐσεβάσθητε καὶ τὸν γχακτῆρα τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Σεβασμιῶν Ἀρχιερέων δηλ. καὶ Πατριαρχῶν, ἀλλ' ἐτολήσατε ἀυστόλως νὰ ἐξαπατήσετε δυνάμει τῶν σοφισμάτων σας τοιούτους ἀγίους καὶ Σεβασμίους ἄνδρας, καὶ νὰ ἐμπαιξέτε τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν;

30 Ἀλλὰ φεῦ!!! τί λέγω; Ὁ Θεὸς μᾶς διατάττει μετ' ὁρμηρὰν αὐστηρότητα λέγων, α οὐ λείψει τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ » οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι, οἱ τὸν Κόνωπα διαλύοντες καὶ τὴν Κάμηλον καταπίνοντες, εἰ προσποιούμενοι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις ὅτι ὑπερασπίζονται τὰ θεῖα, ἐνέπαιζαν τὰ θεῖα. Καὶ ἰδοὺ πῶς! οὗτοι μὴ δυνηθέντες διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, νὰ ψυχράνωσι τὸν πρὸς τὴν μέθοδόν μας μέγαν ζῆλον καὶ προθυμίαν τῶν ὁμογενῶν μας, καὶ νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ καταχθόνιον αὐτῶν μονοπωλεῖον, ἐσοφίσθησαν σόφισμα πονηρὸν, θέσαντες εἰς τὸ μιαιρότατον αὐτῶν ἄγκυτρον τῆς ἀπάτης, ὡς μέσον ἐξαπατήσεως, τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· τοῦτ' ἐστὶ, λέγοντες, ψευδόμενοι ὅτι, ἡ μέθοδός μας καταστρέφει τὸ Εὐαγγέλιον, μετεχειρίσθησαν ὡς μέσον ἀπάτης τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ λαοῦ· ἄρα τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἐμπαιγμὸς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου; Ναὶ βεβαίότατα· διότι τὸ νὰ μεταχειρισθῇ τις ὡς μέσον ἀπάτης τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς αἰσχροκερδίας του. τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ, ἐμπαιγμὸς τοῦ Θεοῦ; Πλὴν Κύριοι μουσικοί, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, ὅχι· ὁ Θεὸς δὲν ἐμπαίζεται, καὶ μὴ πλανᾶσθαι! ἔτι ὀλίγον καὶ . . .

31. Προσθέτεις διασαλπίζων, Παναγιώτατε Δέσποτα! εἰς τὴν ἐγκύκλιόν σου κατ' ἐμοῦ ὡς μέγιστον κακούργημα, ὅτι παρήλλαξα τὰ σημεῖα τῆς Γραφῆς· ἅτινα εἰσὶν ἀρμόζοντα εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους, μεταχειρισθεῖς ἄλλα, ἅτινα εἰσὶν ἀνάρμοστα, λέγεις ὡς πρὸς τοῦτο. « Ἐστὶ δὲ καὶ κατὰ τὰ σημεῖα τῆς γραφῆς τὰ πρὸς τὸ ὕψος » τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους ἀρμόζοντα » ἀλλὰ τὸ ἀμάρτημα τοῦτο, εἶναι ὅλως διόλου ἄτοπον, διὰ νὰ μὴν τὸ ὀνομάσωμεν γελοῖον. Παναγιώτατε Πατριάρχα!

Ἑλησμώνησες ἴσως ὅτι, τὰ σημεῖα πάντοτε εἶναι σημεῖα ἰδεῶν; Καὶ ὅτι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἰσὶν ἀνεύθυνα; Ἐρευνήθησαν δὲ, διὰ τὰ ἵνα παραστατικά, διὰ τὰ ὁδηγῶσι καὶ εὐκυλύνωσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἔκθεσιν καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν ἰδεῶν τῶν αὐτῶν. Πρὸς βεβαίωσιν τῶν λεγομένων μας ἃς ἔλθωμεν εἰς παραδείγματα καί.

32 Ἰδού! παρ. χάρ. ἄλλα σημεῖα εἶχεν ἡ παλαιὰ Ἑλληνικὴ μουσικὴ, καὶ ἄλλα σημεῖα ἔχει ἡ σημερινὴ Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ, ἄλλα εἶχεν ἡ ἰδική μας ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ πρὸ διακοσίων, καὶ ἑκατὸν χρόνων, καὶ ἄλλα ἔχει αὐτὴ ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως σήμερον τί; Κακούργημα λοιπὸν ὁ Ἀσέβιος ἐγὼ ἔπραξα, ἐάν, διὰ εὐκολίαν μιᾶς ἐπιθυμητῆς καὶ ἐπαινετῆς τέχνης, μετεχειρίσθην σημεῖα νεοφανέστερα; Ἀσέβεια ἐνομίσθη παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἡ ἀνθρωποφελὴ; αὐτὴ ἐπινόησίς μου;

33 Διὰ ποῖον ἄραγε λόγον, τὰ ἔθνη ὅλα παρεδέχθησαν εἰς τὴν Ἀριθμητικὴν τῶν τοὺς Ἀρχαίους ἀριθμητικῶς χαρακτῆρας, ἐγκαταλείψαντα τοὺς ἰδίους προγενεστέρους αὐτῶν; Βεβαίως διὰ τὸ εὐκολον, εὐχρηστον [καὶ εὐμέθοδον αὐτῶν εἰς τὰς ἀριθμητικὰς ἐργασίας τῶν.

34 Δύνανται ποτὲ τὰ γραφικὰ σημεῖα, ἥτοι τὰ 24. γράμματα τοῦ αλφαβήτου μας νὰ λογισθῶσιν ὡς δόγμα Ὀρθοκευτικόν; Δὲν εἶναι ταῦτα καθ' ἑαυτὰ ἀνεύθυνα; Δὲν εἶναι ἐλεύθερα πάσης κατηγορίας; Δι' αὐτῶν τῶν γραμμάτων δὲν γράφονται ἅπαντα τὰ εἰς τὴν γλῶσσάν μας ἱερὰ βιβλία; Καὶ πῶς; Ἐπειδὴ ἄνθρωποι τινὲς κακόβουλοι καὶ ἄθεοι, παρ. χάρ. ὡς ὁ Ἄρειος, ὁ Βολταῖρος, ὁ Καίρης καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, δημοσιεύοντες τὰς σαθράς καὶ ἀθέους ιδέας τῶν διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων, τὰ γράμματα εἰσὶν ὑπεύ-

θυνα αὐτῆς τῆς ἀθέου πράξεως, ἡ δὲ δημοσιεύων τὰ τοιαῦτα; ἢ ἡ ἔννοια τοῦ συγγράμματος ἐκείνου· βεβαίως εἶναι ὑπεύθυνος ὁ δημοσιεύων μετὰ τῶν εἰς τὰ δημοσιευόμενα συγγράμματα ἔννοιων. Τὰ γραπτὰ σημεῖα ἐκείνης διαλέκτου, δύναται νὰ ἐκφράζωσι καὶ καλὸν συγχρόνως καὶ κακόν· ἀλλ' εἶναι ὑπεύθυνα εἰς καταδίκην κατηγορίας ἢ εἰς ἀμοιβὴν ἐπαίνου; Ἀποκρίθητί μοι! ὅχι βεβαίως ποτέ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον λοιπὸν, οὐδὲ τὰ γραπτὰ σημεῖα τῆς μεθόδου μου, οὐδ' ἄλλης τινὸς δὲν δύναται νὰ ἐκληρωθῶσιν ὡς θρησκευτικὸν δόγμα· οὐδ' ἔνοχα τῶν ἀδίκων ἀφορισμῶν· διότι πάντα τὰ σημεῖα τὰ διὰ γραφῆς ἐκθέτοντα τὰς ἀνθρωπίνους ιδέας εἶναι θεόθεν εὐλογημένα καὶ ἅγια· καὶ τὰ θεόθεν εὐλογημένα, δὲν εἶναι ἐπιδικητικὰ ἀδίκων καὶ ἀλόγων Πατριαρχικῶν ἀφορισμῶν ἐκδιδομένων δωρεὰν πρὸς χάριν τῶν ἀντιδωρησάντων, ὡς ἔπραξεν εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν ἡ ὑμετέρα Παναγιότης· τὸ ὅποῖον λέγομεν μετὰ πλήρους πεποιθήσεως καὶ θάρρους.

35 Ὁ Θεὸς ἐνεχείρησεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ Ὅρους Σινᾶ, Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα! τὰς θεοχαράκτους Πλάκας τοῦ Νόμου, πιθανὸν εἰς Ἑβραϊκὴν, ἢ Χαλδαϊκὴν, ἢ ὁποῖαν ἄλλην θέλει, ἡ Παναγιότης Σου! Γλῶσσαν, τὰς δέκα ἐντολάς, ἔχων ἰδίαις χερσὶ γεγραμμένας, καὶ μετὰ χαρακτῆρας, δεδόςθω, ἑβραϊκοῦς, ἢ χαλδαϊκοῦς. Ὁ θεάνθρωπος, Ἰησοῦς Χριστός, ὢν ἐπὶ τῆς Γῆς ὡς ἄνθρωπος, ἔγραψεν ἰδιόχειρόν του ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς ἐδέσεως Αὐγαρον, μετὰ ἑβραϊκοῦς χαρακτῆρας. Εἶναι λοιπὸν Παναγιώτατε! κἀνεὶς Νόμος, εἴτε θεῖος, εἴτε ἀνθρώπινος, εἴτε τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, εἴτε αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὑποχρέων ὅλα τὰ ἔθνη, ἀφύκτως νὰ ἔχωσι γεγραμμένας τοῦ Δεκαλόγου τὰς ἐντολάς, καὶ νὰ τὰς ἀναγινώσκουσιν εἰς αὐτὴν τὴν ἐ-

βραϊκὴν ἢ χαλδαϊκὴν Γλῶσσαν, καὶ μὲ χαρακτῆρας ἀπα-
ραιτήτως Ἑβραϊκοὺς ἢ Χαλδαϊκοὺς, καθὼς τὰς παρέδωκεν
αὐτὸς ὁ Θεός; Ἄλλως δὲ, ἐπαπειλεῖ ὅτι μέλλει νὰ κολάσῃ
ἐκεῖνα τὰ ἔθνη, ὅσα τὰς γράφουσι μὲ σημεῖα τοῦ ἀλφαβή-
του των, καὶ τὰς ἀναγινώσκουσιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἔθνη-
κὴν Γλῶσσαν; Ἐρωτῶ, ἡ δὲ ὑμετέρα Παναγιότης ἄς ἀπο-
κριθῇ, ὡς ἐκκλησιαστικὸς, καὶ Θεολόγων ὑπέρτερος! πιστεύω
ἐὰν πάλιν ἀπὸ καμμίαν χρυσοκρουσίαν ὡς ἐκείνην τὴν ὁποί-
αν οἱ Μουσικολογιώτατοι τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος δὲν
διαταράξῃ τὴν ἀκοήν Σου καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐρώτησίν μου,
θέλετε μὲ ἀπαντήσῃ, οὐχί, βεβαίως, οὐχί. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἑ-
βραῖος γράφει καὶ ἀναγινώσκει τὰς δέκα Θεοπαράδοτους
αὐτὰς ἐντολάς, ἑβραϊστί, ὁ δὲ Λατῖνος λατινιστί· ὁ Ἕλλην
ἐλληνιστί· ὁ Ὀθωμανὸς ὀθωμανιστί, ὁ Ῥώσος ῥωσιστί
καὶ τὰ λοιπὰ· ἂν λοιπὸν ὅλα ταῦτα τὰ ἔθνη ἀμαρτάνωσι
διὰ τὴν πράξιν των αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τότε καὶ
ἐγὼ ἡμαρτον μεταβαλὼν τοὺς μουσικοὺς χαρακτῆρας πρὸς
κατάληψίν των σπουδαζόντων αὐτὴν διὰ νὰ γινώσκωσιν αὐ-
τὰ ἀναγινώσκουσι καὶ νὰ μὴν φέρωσι χασμωδίας ἐπ' ἐκκλησίας
παλινωδοῦντες εἰς τὰς μαρτυρίας ἐπειδὴ ἔλαθον εἰς τὸ
ψάλλουσι.

36 Ἄν λοιπὸν τὰ Θεοπαράδοτα, τὰ Θεοχάракτα σημεῖα;
ἡλλαξαν σχῆμα διὰ τὴν εὐκολίαν των ἀνθρώπων ἀλλ' οὐχί
καὶ πρᾶγμα διατί νὰ μὴν ᾖναι συγχωρημένον, διὰ τὸν
αὐτὸν λόγον, νὰ συμβῇ τὸ ἴδιον, καὶ εἰς των μεταβλητῶν
ἀνθρώπων τὰς ἐπινοίας;

37 Ἀλλ' ὦ σεῖς Μουσικοί! οἱ διασαλπίζοντες διὰ τῆς Πα-
τριαρχικῆς ἐγκυκλίου καὶ ἡ ὁποία διὰ πολλῶν σᾶς ἐδόθη,
καὶ λέγοντες, ὅτι τὰ σημεῖα τῆς μεθόδου μας εἶναι ἀνάρμο-
στα πρὸς τὸ ὕψος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους, δὲν μᾶς λέγε-

τε συγχρόνως καὶ τὸ διατί; Δὲν μᾶς παρουσιάζετε καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι ἀνάμυστα;

38 Προσφυστάτη καὶ κατάλληλος εἶναι τῷ ὄντι, εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν ἡ κοινὴ παροιμία, ἡ λέγουσα α Ἐπαρε γειτόνισα τὸ 'δικό μου τ' ὄνομα. ο Αὐτὴ μόνη δύναται μὲ τὴν πλέον ἁληθῆ καὶ ἀπλουστάτην τῆς ἔκφρασιν, νὰ πληροφορήσῃ τὸ Κοινὸν περὶ τῶν ὄτων σοφισμάτων, ἢ ἀδικημάτων, οἱ καλοῖμας Μουσικοί, τολμηρῶς καὶ ἀνευθρυστως προσάπτουσιν εἰς τὴν μέθοδόν μας! Ἐν ᾧ ἡμεῖς δικαιοματικῶς δυνάμεθα, μ' ὅλον ὅτι ποτὲ δὲν κατεδέχθημεν, διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου νὰ τοῦς προσβάλλωμεν κατὰ τοῦτο, λέγοντες ὅτι, ἡ γραφὴ τῆς μουσικῆς τὴν ὁποίαν αὐτοὶ μετέρχονται εἶναι ἀτελής· εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ γράψῃ λογικῶς, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σκοπεύει νὰ ἐκφράσῃ· τὸ τοιοῦτον αὐτοὶ! τὸ προσάπτουσιν εἰς τὴν μέθοδόν μας. Ἄλλ' ἄρ' αὖ γε ποῖον ἐκ τῶν δύο τούτων συστημάτων εἶναι ἀληθῶς τὸ ἀτελέστερον; Τὸ ἡμέτερον, τοῦ ὁποίου οἱ αὐτοδύναμοι τονικοὶ χαρακτήρες, ἐκφράζοντες εὐκρινῶς καὶ εὐσόχως τὴν οὐσιωδεστέραν καὶ ἀναγκαιοτέραν ὕλην τῆς μουσικῆς, εὐκολύνουσι καὶ ὀδηγοῦσι τὸν ψάλλοντα, μὲ δύναμιν ἀμεσον εἰς τὸ σκοπούμενον. Καὶ τοῦ ὁποίου ὁ λογικὸς διοργανισμὸς, τῶν τῆς καλλωπιστικῆς δυνάμεως σημείων, δύναται νὰ ἐκφράζῃ, μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἀκραιότητα καὶ ἀκρίβειαν, τὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὕψος, χορηγοῦν συγχρόνως εἰς τὸν λογικῶς μουσικόν, ἀφθονον ὕλην ἰδεῶν, τῆς Καλλωπιστικῆς ταύτης δυνάμεως, ἢ τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁποίου ὁ ἄττατος, ἀρίστος, καὶ ἄλογος διοργανισμὸς, τῶν Τονικῶν αὐτοῦ χαρακτήρων δηλαδή διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου φανερώνουν καὶ ὡς α, καὶ ὡς β καὶ τὰ λοιπὰ; Τοῦτο, πᾶς ἐχέφρων, ἐκτὸς τῶν

ιδιοτελῶν οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ καὶ ὑλικοῦ μεγάλου αὐτῶν συμφέροντος, καίτοι γινώσκοντες δὲν θέλουσι νὰ ὁμολογήσουν, πᾶς λέγομεν ἐχέφρων παρατηρῶν ἐκ πρώτης ὄψεως ἀμφοτέρων τῶν μεθόδων τὰ σημεῖα, δύναται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον, νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ψάλλοντα, μὲ δύναμιν ἄμεσον εἰς τὸ σκοπούμενον. Τὸ αὐτὸν πειράριθμον τῶν μαρτυριῶν αὐτοῦ, τῶν ὁποίων ὁ ἄλλοιός καὶ ἀμέθοδος διοργανισμὸς, εἶναι πραγματικὴ Βαβυλωνία, καθὼς καὶ τὸ ἄστατον καὶ ἀτελὲς τῶν λεγομένων μεγάλων ὑποστάσεων (σημαδοφώνων) καθ' ἡμᾶς δὲ Καλλωπιστικῶν σημείων, τῶν μὴ δυναμένων νὰ ἐκφράσωσι, τοῦλάχιστον, τὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίης ὕψος! Περὶ τούτου ἃ κρίνῃ τὸ Κοινόν! ἃς κρίνωσιν οἱ ἀκριβῶς γνωρίσαντες, καὶ τῶν δύο τούτων Συστημάτων τὴν δύναμιν! Δὲν ἐξελέγχονται ἀδελφῶν συντεχνῖται τὰ πράγματα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅχι! ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου!

39 Ἀλλὰ γνωρίζετε, τοῦλάχιστον, κατ' ἀκρίβειαν Κύριοι μονοπῶλαι καὶ αἰσχροκερδεῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως μουσικοί! τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν, τῆς Καλλωπιστικῆς ταύτης δυνάμεως τῆς Μουσικῆς τῆς καλουμένης παρ' ἡμῶν ὕψος διὰ τῆς ὁποίας προσβάλλετε τὴν μέθοδόν μας; Ὑμεῖς λέγετε ὅτι τὰ σημεῖα τὰ ἐμφαίνοντα τὴν διάφορον ἀπαγγελίαν τῶν Μουσικῶν τόνων, ἦτοι τοῦ ὕψους, εἰσὶν ἑπτὰ (ἴδε Θεωρητ. τοῦ Χρυσ. Σελ. 57 Κεφ. γ').) ἀλλ' εἰς αὐτὰ μόνον τὰ ἑπτὰ εἶδη καὶ εἰς τὴν τῆς Πεταστῆς, Κεντημάτων καὶ τῆς ὑποῤῃς ιδιότητα περιορίζεται τὸ ὕψος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς; Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι, τὴν ἀγνοεῖτε· τὴν ἐνεργεῖτε μὲν, ἀλλὰ μηχανικῶς, ἀγνοοῦντες τὴν φυσικὴν αὐτῆς ὑπαρξίν.

40 Σὺς προσκαλοῦμεν λοιπὸν νὰ μᾶς εἴπητε τὸν λόγον

διὰ τοῦ ὁποίου, τὰ σημεῖα τῆς μεθόδου μας, δὲν ἀρμόζουν πρὸς τὸ ὕψος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους. Καὶ ἐὰν μᾶς εἴπητε, ὅτι ἡ μέθοδός μας ὑστερεῖται: τὰ εἶδη, ἢ τὰ σημεῖα, διὰ τῶν ὁποίων σεῖς παριστάνετε αὐτὸ τὸ ὕψος ἀπλῶς μόνον μὲ ξηροὺς λόγους ἄνευ ἀποδείξεων τότε δικαιούμεθα, ζητοῦντες συγγνώμην ἀπὸ τοῦ Κοινὸν διὰ τὴν ἔκφρασιν νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι ψεύδεσθε κατὰ τοῦτο, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξομεν διὰ πραγματικῶν καὶ ἰσχυρῶν ἀποδείξεων· ἴδου, ὅθεν παρατηρήσατε, παρατηρήσατε καὶ ὑμεῖς Παναγιώτατε Δέσποτα!

41 Τὴν ιδιότητα τοῦ ὁμοίου καὶ τῆς Ἀποσιτρόφου σας, τὴν παριστῶμεν ἡμεῖς, διὰ τῶν ἀπλῶν τονικῶν χαρακτήρων μας· τὴν ιδιότητα τῆς πολυθρυσότητος ἢ πολυθρηνητοῦ Πεταστῆς σας, τὴν παριστῶμεν ἡμεῖς διὰ τῆς Δασείας μας· Τῶν Κερτημάτων σας, διὰ τοῦ Στεφάνου μας· τῆς ὑποτροφῆς σας, διὰ τοῦ ἐλαχιστοκροῦστου μας· τῆς Βασιλείας σας, διὰ τῆς ἡμετέρας Βασιλείας· Τοῦ Ὑψηλοῦ σας, διὰ τῆς Βασιλείας καὶ Δασείας μας· Τοῦ ὁμοίου σας, διὰ τῆς Δασείας καὶ τῆς ἐστιγματισμένης Βασιλείας μας· Τὴν μίαν ιδιότητα τοῦ Ἀντικεινῶματός σας, διὰ τοῦ ἡμετέρου Τινάγματος· τὴν δὲ ἑτέραν διὰ τοῦ ἡμετέρου Ἐκκλησιαστικοῦ μας· Τοῦ Ἑτέρου σας, διὰ τοῦ Κυμματισμοῦ καὶ τοῦ Συνδέσμου μας· καὶ τοῦ Ἐνδοφώρου σας, διὰ τοῦ ἡμετέρου ῥινοφθόγγου· Ὅποίου σημείου σας εἶδος λοιπὸν, ἢ ποῖον εἶδος τοῦ ὕψους, στερεῖται ἡ ἡμετέρα μέθοδος;

42 Ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα δύνασθε, δι' ἐκτενέστερον νὰ ἀντιτάξτε λέγοντες, ὅτι, τὴν ιδιότητα τῆς Πεταστῆς, καὶ τῶν λοιπῶν σας σημαδωμάτων, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰς μεταφέρῃ τις, εἰς ἕτερα γραπτὰ σημεῖα. Ἀλλ' ἡμεῖς ἀπαντῶμεν· μήπως τάχα, τὸ, νὰ μεταφέρῃ τις τὰς ιδιότητας τῶν

προρηθέντων γραπτῶν σημείων, εἰς ἕτερα γραπτὰ σημεία, πρὸς τακτοποίησιν τοῦ ἀλόγου καὶ ἀμεθοδίου αὐτῶν διοργανισμοῦ, ἦτο πρᾶξις δυσκατόρθωτος ἢ ἀδύνατος; Καὶ πῶς αἱ ιδιότητες τῶν 24 γραμμάτων τῆς Διαλέκτου μας, μεταφέρθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς, εἰς τὰ διάφορα γραπτὰ σημεία, ἢ γράμματα τῶν διαφόρων ἄλλων ἔθνων;

43 Ἰδοὺ! Κύριοι Μουσικοὶ, ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν εἰς τὸ Κοινὸν καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, δι' ἀναντιρρήτων καὶ πραγματικῶν ἀποδείξεων ὅτι, ἡ ἡμετέρα μέθοδος δύναται ἀπαραλάττως καὶ ἀπαρμειώτως, καὶ μὲ τρόπον εὐστοχώτερον καὶ ἐντελέστερον νὰ παριστᾷ καὶ νὰ ἐκφράζη τὸ ὕφος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους, ἀφ' ὅσον δύναται ἡ ἰδική σας.

44 Σεῖς δὲ προσκαλεῖσθαι ἤδη, νὰ μᾶς ἀποδείξητε πανδῆμως διὰ τοῦ Τύπου, πρῶτον, ἐάν εἰς μόνα αὐτὰ τὰ προλεχθέντα εἶδη περιορίζεται τὸ ὕφος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους. Καὶ δεύτερον, ἐάν ἡ Καλλωπιστικὴ δύναμις αὕτη τῆς Μουσικῆς, ἦτοι τοῦ ὕφους, εἶναι ἀπύλυτος, ἢ ὠρισμένη. Εἰς αὐτάς μόνας τὰς δύο προτάσεις, προσκαλεῖσθε, τοῦλάχιστον νὰ μᾶς ἀπαντήσητε· καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλας μεγαλητέρας ἢ ὑψηλοτέρας, ἢ εἰς τὴν γενικὴν, διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐξέλεγκξιν τῆς μεθόδου μας· διότι δὲν ἐδυνήθητε, ἀλλ' οὔτε θέλετε δυνῆθαι ποτὲ, νομίζομεν ὡς πραγματικῶς, κατὰ τὸ 1846. Σεπ. 23 ἐπὶ Πατριαρχικῆς συνελεύσεως, ἡ πεῖρα δημοσίως τὸ ἀπέδειξεν.

45 Ἀγαπητοί μου ὁμογενεῖς! Διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ Κοινὸν ὁποίας ἱκανότητος, καὶ ὁποίων ἰδεῶν εἶναι, οἱ ἀποδοκιμάσαντες τὴν μεθοδὸν μας, ἔμπειροι καὶ ἐπιστημονικοὶ, ὡς τοὺς ὀνομάζει ἡ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος, Πρωτοψάλται καὶ ἀρχιμουσικοὶ τοῦ ἔθνους μας, καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἀρμονικώτατος Κ. Θεόδωρος Φωκλεὺς, ὁ νοῶν ἃς ἐνόησθαι! δύο τινὰ

θέλομεν ἀναφέρει μόνον, ἐκ τῶν ὅτων παραλογιῶν εἰς τὴν προλεχθεῖσαν ἐκείνην συνεδρίᾳσιν παρ' αὐτῶν ἐλέχθησαν.

46 Προσβάλλει, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὸ Σύστημά του, Παναγιώτατε Δέσποτα! ἔλεγον τότε οἱ μουσικοὶ οὗτοι καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον, διότι ἐπαγγέλλεται ὅτι, δύναται νὰ γράφῃ, οὐ μόνον ἐκκλησιαστικὰ ᾠσματα, ἀλλ' ἀκόμη καὶ Ὅργανικὴν μουσικὴν, θέλοντες τάχα ν' ἀποδείξωσι μὲ τοῦτο εἰς τὸ Κοινὸν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ μέθοδός μας δύναται νὰ γράφῃ καὶ Ὅργανικά ᾄσματα, εἶναι ἀπαράδεκτος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι μέθοδος μιὰρά· ὦ τῆς !!! καὶ τί νὰ εἴπῃ τις! Ἐλθόν δ' ἀπάντησιν τὸ α Σᾶς εὐγνώμονῳ φίλοι συντεχνῖται! διὰ τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ἀποδίδετε εἰς τὴν μέθοδόν μας, μαρτυροῦντες αὐτὴν ὅτι, εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐκφράζῃ καὶ φωνητικὴν συγχρόνως, καὶ ὀργανικὴν μουσικὴν. »

47 Τὸ δευτέρον δὲ ἦτο τὸ ἐξῆς· α Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφρασθῇ τὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὕψος, διὰ τῆς γραφῆς, διότι εἶναι Ἀήρ. » Ἐλθόν δὲ καὶ εἰς τοῦτο ἀπάντησιν τὸ α Καὶ τί ἄλλο, Κύριοι Μουσικοί, εἶναι ἡ μουσικὴ ὅλη, εἰμὴ ἀποτελέσμα τοῦ Ἀέρος; Πᾶν λοιπὸν ὅτι δύναται νὰ ὀνομασθῇ Μουσικὴ, εἶναι εἰς χρέος ἄφρευκτον, ἡ Γραφὴ τῆς Μουσικῆς νὰ τὸ ἐκφράζῃ, διὰ τῶν γραπτῶν αὐτῆς σημείων, ἐὰν ᾖ λογικῶς διαργανισμένη. » Πλὴν τὸ τοιοῦτον, ἀπαντῶμεν, εἰς τοὺς μὴ μελετῶντας τὰ συγγράμματα τῶν Μουσικοδιδασκάλων, ἀλλ' ἐπιχειροῦντας τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν οὐχὶ πρὸς χάριν τῆς ἀληθείας καὶ ἐκείνων, ἀλλὰ πρὸς χάριν τῆς ἰδιοτελείας των, ὅτι ὁ ἐπιπολαιῶς ἀναγινώσκων δὲν δύναται νὰ παρατηρήσῃ ἄλλο εἰς αὐτοὺς, εἰμὴ μίαν παντελῆ ἀμάθειαν τῆς ἀντιφρόνητος αὐτῶν ἡ ὁποία δὲν εἶναι εἰμὴ ἀντίρρασις τοῦ Γ. Κερ. τοῦ

θεωρητικοῦ τοῦ Χρυσάνθου τὸ ὅποιον κανονίζει τὰ σημεῖα τῆς πολυτρόπου ἀπαγγελίας τῶν φθόγγων ἤτοι τοῦ ὅρους.

48 Ἄς κρίνῃ λοιπὸν τὸ Κοινόν, ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν τοῦ μονοπωλείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μουσικῶν, ὁποῖας ἱκανότητος, καὶ ὁποίων ἰδεῶν εἶναι οἱ τωρινοὶ μας ἐπιστημονικοὶ Μουσικοὶ, καὶ ὁποίαν καὶ πόσῃ τιμῇ φέρουσιν εἰς τὸ ἔθνος μας, σὶ τοιαῦται φράσεις καὶ ἀντιφάσεις τῶν παρὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου ἀναγερομένων ἐμπείρων ἐπιστημονικῶν Μουσικῶν! Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀτοπήματα ἐλέχθησαν παρ' αὐτῶν, εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ἐκείνην Συνεδρίασιν, τὰ ὁποῖα εἶναι αἰσχος ἀληθῶς, καὶ καταισχύνῃ τοῦ ἔθνους, οὐχὶ μόνον νὰ τὰ γράφῃ τις, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ λέγῃ. Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῆς Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ ἰδιοτελοῦς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου ζ'. τοῦ Κουταλικανοῦ εἰς τὸ νὰ ἀπαντήσωμεν καὶ ἀνασκευάσωμεν αὐτὴν, μᾶς ἐβίασε νὰ ἐκθέσωμεν ταῦτα ἄκοντες ἐνώπιον τοῦ Κοινοῦ τῶν ὁμοεθνῶν καὶ ἀλλοεθνῶν ὄντος Μουσικῶν καὶ τῶν λοιπῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ὅπως κρίνωσιν ἀπαθῶς καὶ ἀποδώσωσι τὸ δίκαιον ὁποῦ ἀνήκει.

49 Ἰδοὺ τέλος πάντων, ἀγαπητοὶ ὁμογενεῖ! ἀπεδείχθη δι' ἀναντιρρήτων, ἰσχυρῶν καὶ πραγματικῶν ἀποδείξεων ὅτι, τὸ Λέσβιον Σύστημα δὲν ἀντιβαίνει εἰς οὐδὲν, ἐξ ὧν ἡ πολυθρύλλητος τοῦ Πατριάρχου Ἐγκύκλιος διασαλπίζει.

50 Ἀλλ' εἰς τί ἄραγε ἀντιβαίνει; Εἰς τί; Ἰδοὺ! ἡμεῖς φράσομεν ὑμῖν δημοσίᾳ! Ἀντιβαίνει ναὶ ἡ μέθοδός μας! ἀλλ' εἰς τί; Εἰς τὸ μονοπωλεῖον (μπάλτον) τῶν ψευδοφιλογενῶν Μουσικῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως! εἰς τὴν ἀκόρεστον αἰσχροκέρδειαν τούτων τῶν ἀπαταίωνων, καὶ λαοπλάνων! οἱ ὅποιοι ὡς βδέλλαι ἀκορέστως καταρρόφῳσι τὰ

χρήματα ἀπὸ τὰ βαλάντια τῶν ὁπαδῶν τῆς ἐπιστήμης ἀκαταπαύστως καὶ ἀνεπαισθήτως! Ἀντιβαίνει, ναί! εἰς τὸ αἰσχροτάτον αὐτῶν μονοπωλεῖον, ἐνῷ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἐμπορίου τοῦ μονοπωλείου, ὅλα τὰ πεφωτισμένα ἔθνη, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις, τὸ ἀπέρριψαν καὶ τὸ κατήργησαν ἐξολοκλήρου· μόνος δὲ ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς καὶ σοφώτατος Πατριάρχης Ἄνθιμος ὁ 5'. τὸ ὑπερασπίζεται καὶ τὸ προστατεύει! καὶ διατί; Διότι. . . .

51 Ἰδοὺ, ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς, ἰδοὺ! αὕτη εἶναι φυσικὴ καὶ ἀληθὴς ὑποκεκρυμμένη τῆς Ἐγκυκλίου ἔννοια! Αὐτὸ εἶναι τὸ πολυχρόνιον ἀπόρρητον ζήτημα, δηλ. ἡ μυστικὴ ὑποστήριξις τοῦ καταχθονίου καὶ αἰσχροτάτου τούτου μονοπωλείου! καὶ μὴν ἀπατᾶσθαι ἀπὸ τὰ ἄλογα σοφίσματα τῆς ἀλόγου καὶ ἀδίκου ταύτης Ἐγκυκλίου, καὶ τῶν ἀναισχύντων τούτων ἀνθρωπαρίων. (α)

(α) Ἄλλ' ἔτι ὀλίγον, καὶ ἡ θεία δικαιοσύνη, ὡς ἀδυστάκτως ἐλπίζομεν, θέλει ἀνταμείψει τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας των· θέλει τοῖς ἀνταποδώσει κατὰ τὰ ἔργα, καὶ κατὰ τὰς βουλὰς αὐτῶν· ἡ τροχιά τοῦ παντός δὲν καρφοῦται, οὔτε τὰ πράγματα θέλουσι μένει ὡς εἶναι σήμερον, ὁ δὲ δόπων τὴν Πατριαρχίαν, ἕως, ἐξ ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἀνέβη τοῦ θρόνου ὡς μάλιστα, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ὑπέκυπτε καὶ ὑπέφερεν ἕως οὗ παρήρχετο ἡ ὀργὴ Κυρίου, οὕτω καὶ ἡμεῖς μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους θέλομεν ὑποφέρει τὴν μάλιστα τοῦ νέου τούτου Φαραῶ Πατριάρχου, τοῦ ἔχοντος ἔνδυμα μὲν προδάτου, καρδίαν δὲ λύκου, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ Κυρίου, καὶ ἡ Πνευματικὴ ἐξουσία ἐπέλθῃ εἰς χεῖρας σοφοῦ καὶ νοήμονος Πατριάρχου, καὶ διὰ τῆς νοσημόνου αὐτοῦ Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπιφέρει τὴν διόρθωσιν τῶν ὧν σήμερον ἡ Παναγιότης του καταστρέφει, δικαιῶνων συνάμα καὶ ἡμᾶς διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς πολυθρυσλήσου ταύτης ἐγκυκλίου καὶ συσταίνων τὸ ἀληθὲς τῆς μεθόδου μας πρὸς χάριν οὐχὶ ἡμῶν, ἀλλὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἱκανοποιῶν τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν.

52 Ἀλλ' ὦ φίλοι καὶ συντεχνῖται Μουσικοὶ τοῦ μονοπωλείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τί φροντίζετε; Τί ματαίως μαίνεσθε κατὰ τῆς κοινωφελοῦς ταύτης μεθόδου; Ἐν αὕτῃ ἦναι λογικῶς διωργανισμένη, καὶ εἶναι τελειότερα τῆς παρ' ὑμῶν ὑποστηριζομένης, θέλει ὑπάρχει, καὶ θέλει διαμένει ἀείποτε· ἐὰν δὲ ἦναι ἀλόγως καὶ κακῶς διωργανισμένη, θέλει πέσει ἀρ' ἑαυτῇ· Ἄρα ματαίως μαινόμενοι βλάπτετε τὴν ὑγίαν καὶ ὑπόληψίν σας, ἀποδεικνύοντες ἑαυτοὺς εἰς τὸ κοινὸν, ἀνθρώπους φθονεροὺς, μισοκάλους, λαοπλάνους, ἀπαταιῶνας, μικροπρεπεστάτους, ἐπισύροντες συγχρόνως καὶ τὴν κοινὴν ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν. Σεῖς εἶσθαι ἀληθῶς, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, οἱ τὸν τόπο καταργοῦντες, καὶ τοὺς ἀθλοῦντας ἐκνευροῦντες.

53 Ἀλλ' ὦ Παναγιώτατε καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα! Τὰ σημεῖα τῆς ἡμετέρας Μεθόδου τὰ βδελύττεσαι· διὰ τί ἄραγε; Διότι . . . οὔτε πλούσιος καὶ πολυτάλαντος, ὥς ἐκ τῆς αἰσχροκερδείας, οὔτε μεγαλόδωρος εἶναι ὁ Γ. Λέσβιος, ἀλλ' ἀπλῶς κοινωφελὴς εἰς τοῦτο καταγινόμενος. Ἀλλὰ τί! τὰ τονικά σημεῖα, τοῦ μονοπωλείου, εἰς τῶν ὁποίων τὸν ἄλογον καὶ ἀμέθοδον διοργανισμόν βραδύει ἡ ἀστασία καὶ ἀοριστία. Τὰ σημαδόφωνα, (αἱ μεγάλαι ὑποστάσεις) τῶν ὁποίων ἡ ἀστασία καὶ ἑλλειψις, εἶναι σημαντικοτάτη ἀτέλεια τῆς μεθόδου. Τὰ ἀπειρίθμητα καὶ ἀτελεῖα σημεῖα τῶν λεγομένων μυρτυριῶν, ἡ τὰ τερατώδη καὶ κερκτοειδῆ σημεῖα τῶν παρὰ τοῖς διώκταις μου καὶ εὐνοουμένοις σου Μουσικοῖς λεγομένων φθορῶν, εἶναι σύμφωνα; Ἐῖναι ὅμοια; Ἦ . . . ; Περιέχονται αὐτὰ, παρακαλῶ, εἰς τὰς ἱερὰς ἐκκλησιαστικὰς Βίβλους; Ὁχι! Ἀντὶ τούτων ὅμως ἐγὼ, μεταχειρισθεὶς τὰ Τροπικά, περιεχόμενα εἰς αὐτὰς τὰς ἱερὰς Βίβλους ὁμοιοσχημῶς, καὶ γνωστότατα τοῖς

παῖσιν ὄντα, ὡς σημεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, ἐπλησίασα μᾶλλον, καταστήσας ὁμοιότατα τὰ σημεῖα τῆς Μουσικῆς καὶ τὰ τῶν ἱερῶν αὐτῶν Βίβλων. Ἰμεις δὲ, τὸ ἐναντίον μάλιστα τούτου, διὰ τῆς Ἐγκυκλίου σας λέγοντες, τὰ ἐναντία τῆς ἀληθείας συκοφαντεῖτε ἐμὲ, καὶ τὴν μέθοδόν μου, ὡς σύγχυσιν παρέξουσιν ταῖς ἱεραῖς ὑμνωδίαις τῶν Ἀκολουθιῶν. « Ἄθεος, ἄνομος ἐστὶν ἀληθῶς ὁ φθόνος καὶ ἡ ἰδιοτέλεια. » Πιθανὸν θέλετε μὲ ἀπαντήσῃ, Παναγιώτατε, ἔχεις δίκαιον Λέσβιε, οἱ τῆς μουσικῆς σου χαρακτῆρες δεικνύουν πρόοδον εἰς τοὺς σπουδάζοντας αὐτὴν, ἀλλὰ ψηλαφήσας αὐτοὺς καὶ ἐκείνους τῶν ἐδικῶν μου μουσικῶν, εὗρον τοὺς ἐκείνων γλυκυτέρους καὶ νοστιμωτέρους· διότι ἐπὶ τῆς ψηλαφήσεως ἐκόλλησαν οἱ δάκτυλοί μου εἰς τὸ χρυσόμελον τὸ ὅποιον αὐτοὶ ἦσαν χρησμένοι, ὅθεν καὶ τοὺς μουσικούς μου ὀφείλω νὰ ὑποστηρίξω τούτους, ἐπειδὴ μὲ ὑποχρεώνει τὸ χρυσόμελον νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ.

54 Ἀλλ' ὅμως τὸ κοινὸν, καὶ ὁ Κόσμος ὅλος, διὰ τῆς πείρας αὐτῆς ἐγνώρισε, καὶ γνωρίζει καθ' ἐκάστην τὸ τέλειον, τὸ μεθοδικόν, τὸ εὐχρηστον καὶ τὸ εὐκολον· ἐν γένει τὸ ὠφελος τῆς Μεθόδου μου. Οἱ ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὅρει τοῦ Ἄθωνος μουσικοὶ, ὅπου ἀκέραιος καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας διετηρήθη ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱερά μουσικὴ μας, καὶ ὅταν ἐξέλειπεν ἀκόμῃ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐκείθεν πάλιν, ὡς διασωθεῖσα μετηνέχθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, οὗτοι πρὸ πάντων εἶναι οἱ ἐμπειρότεροι, οἱ εἰδημονέστεροι ὄλων· πρόσθε καὶ οἱ εὐλαβέστεροι καὶ θεοσεβέστεροι. Αὐτοὶ συμφέρον μὴν ἔχοντες ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως αὐτῆς, ὡς εἰλικρινέστεροι καὶ ἀθωότεροι τῶν ὑπετέρων φθονερῶν ψαλτῶν, μὲ ἐνεψύχωσαν διὰ τῆς παραδοχῆς, διὰ τῆς περὶ τὴν συστήματός μου, καὶ διὰ τῶν συ-

νεχῶν πολλὰς πρὸς με γραμμάτων των. Πλήθος Ἀρχιερέων μακράν τῆς Ἑλλάδος τὸ ἡσπάσθησαν καὶ πολλοὶ τοῦτων ἐν τῇ Ἑλλάδι τὸ ἐδιδάχθησαν. Αὐτὴ ἡ φιλόκαλος καὶ ἀξιέπαινος Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος τὸ συνέδραμεν εἰς τὴν τύπωσίν του· ὁ κατ' ἀλήθειαν φιλόμουςος, φιλόκαλος καὶ ἀληθῶς Ποιμὴν αὐτῆς Πρόεδρος Κ. Νεόφυτος δι' ἰδίων του ἐξόδων τὸ ἐτύπουσεν (α) Ἄνδρες λόγιοι καὶ πεπαιδευμένοι καὶ εἰδήμονες οὐ μόνον τῆς ἰδικῆς μας ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, καὶ ἐνταῦθα ἐν τῇ Πρωτευούσῃ τῶν Ἀθηνῶν (ἐκτὸς τινῶν φθονερῶν μουσικομονοπωλητῶν, ὡς οἱ αὐτοῦ ὅμοιοι των, μονοπωλεῖον ἔχοντες καὶ αὐτοὶ τὴν τέχνην των), καὶ εἰς ἄλλας πόλεις διατρίβοντες, τὸ ἐγκολπώθησαν καὶ τὸ συνέδραμον μάλιστα· Καὶ ἡ Παναγιότης Σου, διατὶ Σεβασμιώτατε Δέσποτα! τὸ βδελύττεσαι, ἄραγε, ἐν ἀγνοίᾳ; Ἐν γνώσει; Ἐν φιλαρχηματίᾳ! Ἄ Παναγιώτατε! α Βοῦν ὑπὸ γλῶτταν φέρεις·

55 Αἶ! Τί λέγεις Παναγιώτατε Πατριάρχα! Σπουδαῖον καὶ περίεργον τῷ ὄντι δὲ εἶναι τὸ οομβρὴν τοῦτο; Ναί! ἀλλὰ καὶ εὐχάριστον καὶ γελοῖον· Σπουδαῖον μὲν εἶναι! διότι ὡς οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ διάδοχος τῶν Ἀποστόλων, ἔπρεπε, μὲ ἀμεροληψίαν, νὰ ἐπιστήσῃς τὴν προσοχήν σου εἰς τὴν κοινωφελῆ καὶ θεάρεστον ταύτην μέθοδον, καὶ προστατεύων αὐτὴν νὰ τὴν κοινοποιήσῃς καὶ τότε ἦθελε μάλιστα διαμείνῃ τὸ ὄνομά σου σεβαστόν εἰς τὸ ἔθνος

(α) Βοιαῦτα ἀνθρωποφελῆ καὶ θεάρεστα πρέπει νὰ ᾔται καὶ ἔργα τῶν ἀληθῶς Ποιμένων· καὶ τότε τῷ ὄντι εἶναι τύπος καὶ διάδοχος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· « οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, » ὡς λέγει τὸ Ἱερὸν καὶ ἅγιον Εὐαγγέλιον.

καί εἰς τὴν ἱστορίαν, διὰ νὰ εὐκολύνωνται οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ σπουδάσωσι τὸ ἐπιθυμητὸν τοῦτο μάθημα τῆς μουσικῆς, καὶ νὰ εὐτρεπισθοῦν αἱ ἱεραὶ τοῦ ἔθνους μας ἐκκλησίαι. Περιέργον δὲ εἶναι! διότι οἱ περίεργοι νόες κάμνοντες τὰς ἀπαιτούμενας εἰς τοῦτο κρίσεις καὶ ἀνακρίσεις των, θέλουν ἐννοήσῃ καὶ γνωρίσῃ ὅτι, τὸ οὗ ἕνεκα ἐβιάσθη ὁ Πατριάρχης Ἀνθιμος, νὰ βάψῃ τὸν κάλαμόν του ἐναντὶον μιᾷ τοιαύτης κοινοφελοῦς καὶ θεαρέστου μεθόδου ἥτο μέγχα καὶ ἰσχυρὸν, καὶ συγχρόνως αἰσχρώτατον. Εὐχάριστον πάλιν εἶναι! διότι ἡ Σεβαστὴ Ἑλληνικὴ Ἱερὰ Σύνοδος γνωρίσασα τὴν ὠφέλειαν καὶ ἀξίαν αὐτῆς τῆς μεθόδου τὴν συνέδραμεν ὁ δὲ ἀληθῶς Ποιμενάρχης καὶ Πρόεδρος αὐτῆς, πρὸ 22 ἤδη ἐτῶν ἀδιακόπως τὴν προστατεύει, καὶ ἤδη, ἄνευ παραμικρῆς τινὸς ἰδιοτελείας, κινούμενος ἀπὸ αἴσθημα φιλοκαλίας, δι' ἰδίων του ἐξόδων τὴν ἐτύπωσεν, πρὸς εὐκολίαν τῶν ὁμογενῶν του, καὶ εὐπρέπειαν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος (α). Γελοῖον τέλος πάντων εἶναι! διότι σὺ ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἡ Πηγὴ τῶν Φώτων, ἐὰν ἀληθῶς ἤσουν καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων, καταδιώκων ἀπερισκέπτως καὶ ἀλόγως ἓν τοιοῦτον κοινοφελὲς καὶ θεαρεστον ἔργον, ἐπρόδοσες διὰ χρημάτων τὸ κοινὸν συμφέρον, γενόμενος γέλως καὶ παῖγνιον τοῖς πᾶσι, καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν δολίων κηφήνων καὶ λαοπλάνων ψαλτῶν, καὶ μουσικῶν σου ἀμούσων.

56 Ἀγαπητοὶ ὁμογενεῖς! Ἄπειρα συγγράμματα, πολλῶν αἰρετικῶν συγγραφέων, βλάβη καὶ ἐναντία, κατὰ τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν ἐκκλησίας εὐρίσκονται καὶ ὑπάρχουσιν,

(α) Ἡδὲ Παναγιώτατε! ὁποίους Ἀρχιερεῖς καὶ Ποιμένες ἔχει ἡ
καὶ

εἰς πολλὰ καὶ διάφορα μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας. Πληθὺς ἄπειρον τοιούτων διεφθαρμένων καὶ βλασφημῶν βιβλίων, γέμουσιν ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ὁμοεθνῶν, καὶ ἄπειραι βιβλιοθῆκαι διεφθαρμένων ἀνθρώπων αὐτῆς τῆς ἐπικρατείας. Καὶ ὅμως ὁ ζηλωτὴς τῶν θείων Οἰκουμενικῶς Πατριάρχης κἀνὲν ἐξ αὐτῶν ὄλων, δὲν ἀπέρρασε κἀν ἀπὸ τὴν μνήμην του, νὰ καταδιώξῃ δι' ἐγκυκλίου διότι καὶ κἀνεῖς μῆτε λεπτόν ἐπρόσφερε δι' αὐτὰ εἰς τὴν Παναγιόττητά του πρὸς καταδίωξιν. Τὰ δὲ μουσικά, βιβλία τῆς μεθόδου μας, εἰς τοσοῦτον ἐξῆψαν τὸν θυμὸν του, εἰς τοσαύτην μανίαν τὸν ἐκίνησαν, ἕνεκα τῆς ἀδράξ' μισθώσεως τὴν ὁποῖαν οἱ Μουσικολογιώτατοί του προσέφεραν ὑπὸ τοῦ τάπητος (Σατζατέλτη) εἰς ὃν συνήθως κάθηται ὅταν προεδρεύῃ εἰς τοιαύτης φύσεως δίκας, ὥστε ἀπερυσκέπτως ἐξέδωκεν αὐστηρὰν ἐγκύκλιον διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν των. Ἡ τοιαύτη μισόκαλος λοιπὸν πράξις τῆς Παναγιότητός του, δὲν ἐπικυροῖ, δὲν ἐπισφραγίζει τοὺς λόγους μας; Δὲν ἐρεθίζει, λέγω, τὴν περιέργειαν ἐνὸς ἐκάστου νὰ εἴπῃ, κράζων μὲ ἐκπληξιν ἀνέκφραστον ὅτι, μέγα ἦτο τῷ ὄντι τὸ αἷτιον ἀπὸ τοῦ ὁποῖον κινούμενος ὁ Παναγιώτατος, ἐξέδωκε τοιαύτην ἄλογον καὶ ἄτοπον Ἐγκύκλιον!

57 Ἀλλ' ὦ Παναγιώτατε Πατριάρχα! ἐὰν ἀπλοῦς τις ἄνθρωπος, ὡς ἡ Παναγιότης Σου ὁ ἴδιος διδάσκεις, δυνάμενος νὰ ποιήσῃ καλὸν τι ἔργον εἰς τὸν πᾶσιόν του, εἰς ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον δὲν τὸ κάμει, ἀλλὰ ἀδιαφορῶν τὸ παραμελήσει, ὁ τοιοῦτος θέλει τιμωρηθῇ μὲ τρομεράν καὶ αὐστηρὰν τιμωρίαν παρὰ τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ. Σὺ δὲ Πατριάρχης ὢν Οἰκουμενικὸς, καὶ πηγὴ τῶν φώτων, καὶ τῶν καλῶν ἀπάντων, δεσμεύων μίαν τοιαύτην κοινωφελῆ καὶ θεάρεστον μέθοδον, καὶ ἀδικῶν ὁλόκληρον τὸ ἔθνος, τί

ἄραγε ποῖον ἄραγε λόγον θέλεις δώσει εἰς τὸν τρομερὸν καὶ ἀδέκαστον ἐκεῖνον Κριτὴν; Σκέψου Παναγιώτατε σκέψου! Σκέψου μὲ φρόνησιν Πατριαρχικὴν, καὶ ποιήσον τὸ δίκαιον!

58 Παναγιώτατε! ἔλθε εἰς σεκυτόν! Σκέψου μὲ φρόνησιν καὶ, σύνεσιν ἐπαναλέγομεν, ἀνάλογον τοῦ χαρακτῆρός σου! ἀνάλογον τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ ὁρόνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστασαι! καὶ ἰδὲ ὅτι, τὰ Βιβλία τῆς μεθόδου μας, τὰ ὁποῖα ἀλόγως καταδιώκεις, δὲν εἶναι Βιβλία διεφθαρμένα! Δὲν εἶναι συγγράμματα ἀθέων καὶ αἰρετικῶν ὅχι Παναγιώτατε! Εἶναι Βιβλία τεχνικά! Εἶναι μέθοδος διδακτικὴ! Εἶναι σημεῖα ἀνεύθυνα καὶ ἐλεύθερα πάσης κατηγορίας! Τὰ Βιβλία μας, Παναγιώτατε! εἶναι ἐργαλεῖα τῆς μουσικῆς τέχνης, καὶ ἀνεπίδεκτα διαφθορᾶς τινος! εἶναι μέσα διὰ τῶν ὁποίων εὐκολύνονται οἱ σπουδάζοντες τὸ ἱερὸν καὶ θεάρεστον μαθημα τῆς μουσικῆς! Ἰδὲ μὲ ὄμμα ἀθῶν, σοφὸν καὶ ἀμερόληπτον ὅτι, τὰ Βιβλία μας εἶναι μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ὑμνεῖται καὶ δοξολογεῖται ὁ Θεὸς καὶ Ποιητὴς τοῦ παντός ὁ Θεάνθρωπος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐν ταῖς ἱεραῖς καὶ ἀγίαις αὐτοῦ Ἐκκλησίαις! Καὶ τέλος πάντων εἶναι Βιβλία ἀθῶα, ἱερὰ καὶ ἅγια· τὰ ὁποῖα καταδιώκοντάς τα, καταδιώκεις τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καταδιώκεις αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεόν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ δόλος ἢ βλασφημία παραμικρά· Ὁχι Παναγιώτατε! καὶ μὴν πείθεσαι, μὴν ἀπατάσῃς ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν λαοπλάνων καὶ δολίων ἀρχιεπισκόπων σου! οὔτε εἰς τὰ ἀδρά μὲν ἀλλὰ πρόσκαιρα προσφερόμεντα παρ' αὐτῶν δῶρα πρὸς ἀμαύρωσιν καὶ ὄνειδος τοῦ ὀνόματός σου τὸ ὁποῖον θέλει μείνει εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσκαιρος ἔρχεται καὶ ἀπέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλ' αἱ πράξεις αὐτοῦ

καλαὶ ἢ κακαὶ, μένουσι μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, πρὸς τιμὴν τοῦ ἐὰν ᾖναι κοινωφελεῖς καὶ καλαὶ, καὶ πρὸς ὄνειδος τοῦ ἐὰν ᾖναι ἐπιβλαβεῖς καὶ κακαὶ, ὡς ἡ πράξις σου αὕτη τῆς ἐγκυκλίου εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν καθ' ἡμῶν.

59 Παναγιώτατε! Κοινοποιεῖς διὰ τῆς ἐγκυκλίου σου ὅτι ἡ μέθοδος μας θέλει παρέξει σύγχυσιν εἰς τὰς Ἱερὰς Βίβλους, καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν· ἀλλὰ διατί δὲν μᾶς παρουσιάζεις τοῦλάχιστον μίαν ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ποτὲ συνέβη, μικρά τις σύγχυσις ἢ ἀταξία ἐνεκα τῆς μεθόδου μας; Αὕτη Παναγιώτατε! ἐνεργουμένη καὶ ψαλλομένη πρὸ 22 ἐτῶν, παρὰ πολλῶν μουσικῶν, εἰς πολλὰς Ἐκκλησίας τῆς Πρωτευούσης τῶν Ἀθηνῶν, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὅχι μόνον ποτὲ, καὶ εἰς οὐδεμίαν τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν παρεισῆξε παραμικράν τινα σύγχυσιν ἢ ἀταξίαν, ἀπεναντίας παρέχει μάλιστα περισσοτέραν καὶ μεγαλητέραν εὐκολίαν καὶ εὐταξίαν εἰς αὐτάς ὡς ἡ πείρα πραγματικῶς τὸ ἀπέδειξε καὶ τὸ ἀποδεικνύει. Ἄρα δὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν εἰ λαοπλάνοι Ἀρχιψάλται σου, οὔτε ἡ Ἐγκυκλίός σου / ἢ ὅποια ἐμπνεύσει τούτων ἐγράφη καὶ ἐδημοσιεύθη παρὰ τῆς Ἰμετέρας Παναγιότητος.

60 Ἢ!!! Πῶς ἀπερίσκεπτος Παναγιώτατε! ὑπέπεις εἰς τὰς δολερὰς παγίδας τῶν ἀπαταιώνων τούτων Ἀρχιψαλτῶν σου! Ἄ! πῶς οἱ ἀναίσχυντοι καὶ ἀσυνείδητοι οὗτοι σ' ἐσπρωξάν εἰς τοιαύτην αἰσχροτάτην πράξιν! Σ' ἔρριψαν εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν ὁμογενῶν ὄλων! Σ' ἐξέθεσαν εἰς τὴν κατάκρισιν τοῦ κοινοῦ! Σ' ἔπεισαν νὰ ἐμφανισθῇς εἰς τὸ δημόσιον μισητὸς καὶ ἀπεχθής! οἱ Κηρῖνες οὗτοι ἀρχιψάλται καὶ παράσχοι σου, οἱ ἔχοντες μονοπωλεῖον τὴν τέχνην των, καὶ μὲ τὰς πλήρεις σφαλμάτων καὶ σολοικισμῶν ἐκδό-

σεις των, φορολογοῦντες τοὺς ὁμογενεῖς μας τοσαῦτα ἔτη !
Ναί, ἀλλ' ὅμως πολὺ ἀκριβὰ ἡγόρασαν παρὰ σοῦ αὐτὴν τὴν
Ἐγκύκλιόν σου, διὰ νὰ δυνηθῶσι δι' αὐτῆς νὰ ὑποστηρίξωσι
τὸ κατ' ἀρχαίαν αὐτῶν μονοπωλεῖον, καὶ νὰ κρατῶσι δεδεμέ-
νον αἰωνίως τὸ ἔθνος, καὶ τυφλὸν καὶ κατὰ τοῦτο τὸ εἶδος
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. (α)

(α) Σημειοῦμεν ἐνταῦθα περιστατικόν λίαν περίεργον συνάμα καὶ
φρικτόν. Ὅταν πρὸ δύο ἐτῶν ἔτυχον νὰ ἦμαι εἰς Κωνσταντινούπολιν
συνέπεσε ν' ἀνταμῶσω μαθητὰς τῶν τῆς μουσικῆς μονοπωλητῶν ὅ-
τινες μετὰ 8 καὶ 10 ἐτῶν μαθήτευσιν μοι διηγήθησαν, ὅτι μέλλουν
νὰ ἐξακολουθήσωσι, μετὰ τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς σειρᾶς τῶν μαθημά-
των των, καὶ ἄλλην μίαν τριετίαν πρὸς διδασκαλίαν τῆς ὀρθογραφίας
τῆς μουσικῆς, καὶ ἐπειδὴ ὑστεροῦντο τὰ 3000 καὶ ἐπίκεινα γρόσια
προπληρωτέα διδασκτὰ διὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον σκοπὸν, εὗρισκον-
το εἰς φρικτόν ἀνῶνα. Ἐφρίξα τῇ ἀληθείᾳ, εἰς τὴν ἀσυνειδησίαν τῶν
μονοπωλοῦντων τούτων μουσικοδιδασκάλων, ὅτινες ὡς ἐκ τῆς ἀμα-
θείας τῶν ὅχι μόνον ὅτι κατέπλεξαν τὴν μουσικὴν των εἰς χειρότερον
παρὰ τὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀρχαιοτάτης μουσικῆς, καρκινοβατοῦν-
τες καὶ ἄνω ποταμὸν τρέχοντες· ὥς οἱ δυστυχεῖς μαθηταὶ ἄσσοι ἀπὸ
θείαν ἀποχώρησιν ἐμπλέξωσιν εἰς τοὺς ὄνυχάς των, ἀναγκάζονται ἐπὶ
10 καὶ 12 ἔτη νὰ ματαιοπονῶσιν, ἀλλὰ ἐπὶ τέλους νὰ ὑποχρεῶνται
πρὸς χάριν τῆς ἐπὶ τὸ κερδοσκοπικώτερον τῶν διδασκάλων των τῶν
3000 καὶ 4000 γροσίων νὰ χάνωσιν ἄλλα τρία ἔτη ! καὶ διατί ; Διὰ
νὰ μάθωσι τὸ μουσικὸν ὀρθογραφικόν ὡς νὰ ἦναι δυνατόν εἰς τὴν με-
γάλῃ ἀνομαλίᾳ, εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησαν καὶ τὸ τραγελαφικόν
σύστημά των λεγόμενον τῆς μουσικῆς, νὰ δυνηθῇ νὰ ἐμβῇ εἰς βυθ-
μὸν καὶ τάξιν καὶ νὰ ὀρθογραφηθῇ. Ἐκαστος ἐκ τῆς περιστάσεως
αὐτῆς ἄς παρατηρήσῃ ἂν οἱ μουσικομονοπῶλαι διὰ τῆς τοιαύτης
ἀμαθοῦς, ἀγυρικῆς καὶ κερδοσκοπικῆς διαγωγῆς των βασανίζοντες
καὶ καταξοδεύοντες τῶν δυστυχῶν μαθητῶν τὸν πολύτιμον καιρὸν
καὶ τὰ χρήματα, ἂν ἦναι δυνατόν νὰ πιστεύσῃ ὅτι οὗτοι φοβοῦνται
θεόν καὶ ἔχουσι σύνεσιν, ὃ δὲ Θεὸς δόφῃ εἰς αὐτοὺς τύψιν συνειδότος.
Ἀλλὰ τί λέγομεν ; Εἰς ἀσυνέτων καρδίας Θεὸς εἰσέρχεται ; Ὅχι ! εἰς
αἰῶνας αἰῶνων ῥηθήσεται ὅχι ! καὶ αὕτῃ ἡ γραφὴ μὲ ἡμᾶς λήγει·
« ἔάν καὶ εἰσελεύσεται ταχέως ἐξελεύσεται. »

Θ1 Ἀλλ' ὄχι, Παναγιώτατε! Τὴν σήμερον ἐξέλειπε πλέον ὁ καιρὸς τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, τῶν μὴ ὑπὸ ἄλλων ἀρετῶν συνοδευομένων. Τὴν σήμερον ἐξέλειπε πλέον τὸ, αὐτὸς *ἔφα'*. Ὁ ἐνεστώς αἰὼν ζητεῖ τὸ εὐκολον, τὸ μεθοδικόν, ἀποφεύγων τὰς δυσκολίας καὶ γρίφους τῆς παρελθούσης ἐποχῆς. Ἄν εἶχον οἱ ἀρχιψάλται, καὶ παράτχοι σου λόγους, ἠδύναντο νὰ ἀντιτάξωσι λόγους, καὶ ὄχι νὰ προσφέρωσι χρήματα εἰς τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα· ἐχρεώστουν νὰ κάμωσιν ἀναίρεσιν μετὰ λόγου, καὶ ἀνατροπὴν μετὰ ἀποδείξεων εἰς τοὺς κανόνας τοῦ Λεσβίου Συστήματος, καὶ ὄχι νὰ ἐκχέωσι μόνον διὰ τῆς ἔγκυκλίου σου, ἀλόγους κατηγορίας.

« Λόγω μ' ἔπεισας, φαρμάκῳ σοφωτάτῳ. »

Τὸ Σύστημα τοῦτο εἶναι δεδοκιμασμένον πρὸ χρόνων περὶπου εἰκοσιδύω, Παναγιώτατε! ὥς πολλάκις ἐνταῦθα τὸ ἀναφέραμεν. Πληθὸς μουσικῶν τοῦ ἄλλου Συστήματος τὸ ἐγνώρισαν, καὶ εἶναι, καὶ εὐρίσκονται πανταχοῦ, ψάλλοντες κατ' αὐτὸ, χωρὶς νὰ διακρίνηται οὐδεμίᾳ διαφορὰ, ἢ βλάβη εἰς τῶν τοιούτων τὸ ὕψος. Ἀγιοῖται μάλιστα, ὡς προεῖπον, Πατέρες ἐνάρετοι καὶ πεπαιδευμένοι, καὶ μουσικὰ ἔμπειροι· ἐξ αὐτῶν, τὸ ἐδοκίμασαν πρὸ χρόνων, τὸ ἐνέκριναν, τὸ παρεδέχθησαν, καὶ διατί νὰ μὴ τὸ παραδεχθῶσι; Ἐνῶ καὶ τὸ παρέδωκαν, καὶ τὸ παραδίδουσι μέχρι σήμερον, προτιμῶντές το ἀπὸ τὸ ἄλλο τῆς Κωνσταντινουπόλεως; οὐχὶ δι' ἄλλην αἰτίαν, εἰμὴ, μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν εὐκολίαν του. Ἡμαρτον καὶ τόσοι ἄλλοι, ὅσοι ἐκαινοτόμησαν τυχὸν περὶ τὴν μουσικὴν, μὴ μεταβαλλόντες τὴν οὐσίαν καὶ τὸ γεγραρὸν εἶφος τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀλλὰ καθιστῶντες αὐτὴν μᾶλλον εὐκολοδιδάκτον; Ὁχι! Ἄν ἡμαρτέν ὁ ἅγιος ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ πρῶτος ἀναφανείς πατὴρ τῆς καθ'

ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἄν ἤμαρτεν ὁ αἰοίδιμος Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος, ὁ πρῶτος ἀποτολήσας μεταρρύθμισιν ἐπὶ τὸ σφρέστερον τῆς κατὰ Δχμασκηνὸν μουσικῆς. Ἄν οἱ μετ' αὐτόν, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ αἰοίδιμοι μελωδοί, ἤμαρτον καινοτομοῦντες καὶ παρεισάγοντες καινὰς μελῶν περιόδους. Ἄν ἤμαρτον οἱ αἰεμένηστοι ἡμῶν Διδάσκαλοι Γρηγόριοι καὶ Χρῦσανθοι καὶ Χουρμούζιοι, καταστρέψαντες τὸ Σύστημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δχμασκηνοῦ, καὶ εἰσαγαγόντες τὴν καταμέτρησιν τοῦ χρόνου, καὶ τῶν μονοσυλλάβων φθόγγων τὴν χρῆσιν εἰς τὴν μέθοδόν των, κατὰ μέμνησιν Εὐρωπαϊκὴν, τότε ἤμαρτε καὶ ὁ Λέσβιος, μιμούμενος τοὺς αἰεμένηστους Διδασκάλους του Γρηγόριον, Χρῦσανθον καὶ Χουρμούζιον, καταστήσας τοὺς χαρακτῆρας αὐτῆς αὐτοδυνάμους καὶ ὠρισμένους. Μ' ὅλον ὅτι ὁ Λέσβιος παρημέλησε, σημεῖα τῆς μουσικῆς γραπτὰ, ἀνθρώπων ἀπλῶν, οἱ δὲ προλεχθέντες Διδάσκαλοι του, κατέστρεψαν ἐξολοκλήρου, Σύστημα ἁγίων ἀνδρῶν τῆς Ἐκκλησίας μας· ἄρα τὸ ἀμάρτημα αὐτῶν εἶναι ἀσυγκρίτῳ λόγῳ μεγαλύτερον, ἀπὸ τὸ τοῦ Λεσβίου· ἀλλ' ὅχι, βεβαίως θέλετε μὲ ἀπαντήσει ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἀνατρέψῃτε τὰ ἐγκεκριμμένα, οὗτοι δὲν ἤμαρτον· διότι εὐκόλυναν καὶ ἐβελτίωσαν διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τὴν μουσικὴν ἐπιστήμην· Ἀλλ' ὁ Λέσβιος τί ἄλλο ἔκαμε παρὰ τοῦτο; Καὶ τοῦτο ποιήσας διατί νὰ καταδιώκεται; Διότι τοῦτο θέλει ὁ φθόνος καὶ ἡ μισοκαλία! τοῦτο θέλει τὸ καταχθόνιον μονοπωλεῖν τῶν Μουσικῶν μας.

62 Ἡ ὁρθόδοξος τῆς κρηταιοτάτης καὶ χριστιανικωτάτης Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, εἰσῆλθε καὶ μεταχειρίζεται εἰς τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας της, πρὸ πολλῶν χρόνων, ἕως καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις ἐν χρήσει λεγομένην Φωνητικὴν Ἀρμονίαν. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα

δὲν ἔπαυσε διὰ τοῦτο ἀπὸ τὸ νὰ ᾔηται καὶ ἀπὸ τὸ νὰ λέγηται οὐχ ἤ-τον Ὁρθόδοξος καὶ εὐσεβεστάτη· διατί; Διότι δὲν παρέτρεξε Δόγμα Πίστεως· ὁ δὲ Λέσβιος, ὁ σχῆμα γραπτῶν χαρακτήρων μόνον μεταβαλὼν, ποῖον Δόγμα παρέδωκε; Οὐδέν. Καὶ διατί λοιπὸν νὰ καταδιώκηται; Διότι οὕτω θέλει τὸ μονοπωλεῖον! οὕτω θέλει τὸ αὐθαίρετον τοῦ Πατριάρχου καὶ ὁ ἄλογος αὐτοῦ δεσποτισμός!

63 Ἄ! Διατί μαίνονται; Τί κατακραυγάζουσι; Τί φρυάττονται οἱ Παράσχοι σου; Καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοποι σου; Καὶ οἱ ὁμοιοὶ των. Ἄλλ' ὅμως τί παράδοξον; Μήπως τὸ κατ' ἀρχὰς δὲν ἐδοκίμασέν εἰς τὴν γέννησίν του σχεδὸν τὴν αὐτὴν τύχην, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σύστημα; Κατηγορηθὲν καὶ καταδιωχθὲν ἀπὸ τοῦ παλαιότερου μουσικῆς Διδασκάλους; Ἐξ ὧν πολλοὶ, φθονοῦντες αὐτό, οὐχὶ μόνον κατηγοροῦν, ἀλλὰ καὶ ἀποπληξιά ἀπέθανον, ὑπὸ βαρυθυμίας καὶ θλίψεως κυριευθέντες; Ἄλλ' ὅμως διὰ τὴν εὐκολίαν του αὐτὸ ἐξηπλώθη τότε, διεδόθη, καὶ ἐθριάμβευσε μέχρι τέλους. Ἐκεῖνοι δὲ συνετάφησαν χλευαζόμενοι, καὶ συνεπισύροντες εἰς τὸν τάφον μετὰ τῆς ἀξιωμαμπτου κκογονιμίας καὶ τοῦ φθόνου των, τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν.

64 Ἄ! Διαιτί; Διατί οὕτως ἐπέπρωτο καὶ νῦν, Παναγιώτατε Πατριάρχα! Διατί, λέγω, καὶ ἡ Μαναγιότης σου καὶ οἱ Μουσικοὶ σου, νὰ μὴν συσταλθῇτε τὸ ἔθνος, νὰ μὴν σεβασθῇτε τὴν κοινὴν κρίσιν, νὰ μὴν φοβηθῇτε τὴν ἱστορίαν; Ἀλλὰ, ποῦ! Τὴν ἱστορίαν λέγω, ἥτις, ἀναφέρουσα περὶ τοῦ Συστήματος τοῦ Λεσβίου, θέλει μνημονεύσει ἐξάπαντος καὶ τὸν διωγμὸν, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ Ἐγκύκλιον τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμους· τοῦ Κουταλιανοῦ. Ἡ ἱστορία ἥτις ἐμνημόνευσε καὶ αὐτοὺς τοὺς πυρπολιστάς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος· Ἡ ἱστορία, ἥτις ἐμνημόνευσε καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους ἐξο-

λοθρευτάς τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐκείνης Πολυτόμου Βιβλιοθήκης. Ἡ ἱστορία, ἣτις ἐμνημόνευσε καὶ τοὺς τοῦ Κοπερνίκου βασιμιστάς, καὶ τοῦ σοφοῦ Σωκράτους, ὡς καὶ τοῦ ἐναρέτου Φωκίωνος τοὺς φονεῖς, καὶ τοῦ δικαίου Ἀριστείδου τοὺς ἐξοστρακιστάς· Καὶ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοὺς σταυρωτάς καὶ προδότας, αὐτὴ ἐκείνη ἡ ἱστορία θέλει συγκατατεθῆ νὰ μνημονεύσῃ μετ' ἀγανακτήσεως ἀδιστακτῶς, καὶ τοῦ μικροῦ Λεσβίου τοὺς φθανεροὺς διώκτας καὶ κατηγόρους. Καὶ ἡ παρῴσα, καὶ πολὺ περισσότερον ἢ ἐπερχομένη γενεὰ, θέλει κρίνει ἀπροσωπολήπτως καὶ περὶ τοῦ ἐνός, καὶ περὶ τοῦ ἄλλου· Εὐλογοῦσα δὲ τὴν Λέσβιον, θέλει ἐπιδαψιλεύει κατάρας κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου, ἐὰν τυχὸν μέχρ' ἐλθῇ εἰς τὴν πλάνην τοῦ ἰσχυρογνωμονῶν καὶ ἐπιμένων, δὲν ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν. « *Χρέος εἶχε, θέλουσιν*
 » *εἶπει οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν τότε, ὁ Ἄνθιμος ὡς ἰσχυρὸς,*
 » *ὡς Πατριάρχης, ὡς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς*
 » *(κατὰ θέλει παραχάρῃ) νὰ συνδράμῃ, νὰ συστή-*
 » *σῃ, νὰ προστατεύσῃ τὸ Σύστημα τοῦτο, ὡς ἀνθρωπω-*
 » *φελές, καὶ πολὺ περισσότερον ὡς ἐκκλησιαστικὸν καὶ*
 » *θεάρεστον. Ἀλλ' ὅμως, τί αὐτὸς ἐπραξε; Οὐχὶ μόνον*
 » *δὲν τὸ συνέδραμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ κατηγόρησε, καὶ διὰ*
 » *τρατῆς Ἐγκυκλίου τοῦ ἀπηγόρευσε καὶ τὸ ἐδέσμευσε·*
 » *Καὶ διατί; Δωροδοκηθεὶς ὑπὸ τῶν συγχρόνων τοῦ*
 » *μουσικῶν, τῶν ἐχόντων μέγα συμφέρον ἐκ τῆς δυσ-*
 » *κολίας τῆς μουσικῆς, καὶ πολὺ περισσότερον ἐκ τοῦ*
 » *πλήθους τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἐκδόσεών των· Τὰς*
 » *ὁποίας, κατὰ δεύτερον λόγον, ἐθνικὸν δίκαιον οὔσας*
 » *μετὰ τὸν θάνατον τῶν μακαρίων ἐκείνων ἐφευρετῶν*
 » *τοῦ Συστήματος οὐχὶ μόνον αὐτοὶ ἰδιοτελῶς ἐσφετερί-*
 » *σθησαν ἀπαρχῆς καὶ ἀδικῶς, ἀλλὰ καὶ τοσαῦτα ἐτη*

» καρπολογούμενοι δὲν ἐχόρτασαν, ἐπιθυμοῦντες νὰ
 » διαιωρίσωσιν εἰς ἑαυτοὺς, ὡς ἰδιοκτησίαν ἀναγαίρε-
 » τον τοὺς ἰδρυῖτας καὶ τὰς ἐφρυρέσεις τῶν ἄλλων, ἐν ᾧ
 » οἱ κληρονομοὶ ἐκείνων τῶν ἀειμνήστων, ἐκ τῆς πε-
 » ρὴς λιμοκτονοῦσιν ἐλευθῶς μαστιζόμενοι. Νὰ διαι-
 » ωρίωσι. λέγω, εἰς ἑαυτοὺς, ἔχοντες βοηθὸν κατὰ
 » τοῦτο, καὶ συμμετοχὸν αὐτῶν καὶ τὸν Ἄρθιον Πα-
 » τριάρχην. Ὅστις, μὲ ἄλλας λέξεις, ἐπρόδωσε τὸ κοι-
 » νὸν συμφέρον ὅλου τοῦ ὑπ' αὐτοῦ Ποιμενομένου χρι-
 » στιανικοῦ πληρώματος· ἕνεκα δύο εὐνοουμένων αὐτῷ
 » ἀτόμων, ἢ μᾶλλον, ἕνεκα
 » ἅτινα ἔχει εἰς μεγαλητέραν εὐνοίαν καὶ ἀ-
 » γάπην, μ' ὅλον διτὸν πολυχρηματώτατος καὶ πολυτά-
 » λαντος, παρὰ πᾶν ἄλλο, καὶ Ἔθνος καὶ Ἥσιν καὶ
 » Πατρίδα καὶ Θεόν! Ὡ! ἄξιός τῆς κατάρας πατρὸς
 » χριστιανικοῦ λαοῦ ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν γενεῶν
 » ὁ ἄνθρωπος οὗτος! » Ταυταῦτα θέλουσι λέγει μετὰ
 φρίκης αἱ μέλλουσαι γενεαὶ! ! (α)

66 Ἀγαπητοί! ἡ Παναγιότης του, καὶ οἱ εὐνοοῦμενοί
 του Μουσικοὶ (β) δὲν ἔπρεπε νὰ ἀγνοῶσιν ὅτι· ὅσον πε-
 ρισσότερον καταδιώκεται ἕν τι, τοσοῦτον πλεόπετον καὶ
 αὐξάνει, κινεῖν τὴν περιέργειαν τῶν φύσει φιλοπεριέργων

(α) Ω ! ! ! πόσον ἐγγνώμων πρέπει νὰ εἴμαι διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ σιλαν-
 θρωπίαν, καὶ τὴν πρὸς τὴν μεθοδὸν μου φιλοκαλίαν τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ὁ
 σοφώτατος φιλόμουσος καὶ ἀξιοσεβαστός ἐκεῖνος ἀνὴρ ὁ αληθινὸς ποιμὴν
 καὶ Πτολάρχης Κωνσταντῖος ὁ ἀπὸ Συναίου κατεκλείνην
 τὴν περίστασιν τῆς καταδιώξεώς μου! δὲν εὐχαριτήθη νὰ μὲ
 παρηγορήσῃ καὶ ἐνθάρῃ μόνον διὰ λόγου πατρικῶς καὶ μὲ με-γά-
 λην συγκίνησιν τῆς ἀγαθῆς του ψυχῆς εἰς τὰς ἑλπίσιν μου ὅτι, ἀλλὰ
 καὶ μ' ἐφιλοδώρησε μὲ ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων ὧ καὶ νὰ
 ἱδυνάμην! Ὡ καὶ νὰ εἶλον χιλιάς γλώσσας διὰ νὰ γυμνῶμαι αἰω-
 νίως ταυτην ἀγαθότητα καὶ φιλοκαλίαν! !

(β) Ἀξέπαινοι καὶ φροντισεως μουσικαὶ ἐφάντησαν τῷ ὄντι κατ' ἐκείνην
 τὴν περίστασιν ὁ Μουσικολογιώτατος Λαμπροδάριος τῆς τοῦ Χριστοῦ

ανθρώπων. Καί ὅτι· Πᾶν καλόν, διὰ νὰ ᾖναι ἀληθῶς καλόν, πρέπει νὰ καταδιωχθῇ. Καί μάλιστα εἰς αὐτάς τὰς ἀρχάς καί τὴν γένεσιν του· ἄλλως, καλόν ἐντελές τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι. Καί ὅτι· Διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς τὸν τετραπέρατον Κόσμον, καὶ αὐτὸ τὸ Θεοπαριδοτον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐχρειάσθησαν μόνον κήρυκες αὐτοῦ οἱ ἅγιοι καὶ Θεοφόροι Ἀποστόλοι, ἀλλ' ἐχρησίμευσαν καὶ συνέτεινον πολὺ εἰς τοῦτο, καὶ αὐτοὶ τοῦ χριστιανισμοῦ οἱ διώκται· λέγω οἱ Νέρωνες, οἱ Μαξιμιλιανοὶ, καὶ Διοκλητιανοί / ἐπομένως· καθ' εἰς συμπεραίνει τώρα, ὅτι· Ἡ Πανάγιος αὐτοῦ ἐχούλιος δὲν ἐχρησίμευσεν εἰς ἄλλο τι, παρὰ εἰς τὸ νὰ διασαλπίσῃ ἀπανταχοῦ ὅτι «ὑπάρχει Λέσειον σύστημα τῆς Μουσικῆς.» Καὶ ἀπὸ τὸν διώκτην αὐτὸν τοῦ Συστήματος τούτου, νὰ πληροφορηθῶσι κατὰ πρῶτον, οἱ διόλου μὴ ἔχοντες πρότερον ἴσως οὔτε ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως τοῦ τοιοῦτου συστήματος. Ἀλλὰ τῶρ ἄκνυτες καὶ ἀπανταχοῦ, διὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου τὸ ἐμαθόν· ἡδύνατο νὰ γενῇ χάρις ἄλλη μεγαλητέρη; Ἄν καλὰ καὶ ἡ κοινὴ παροιμία, μετὰ εὐτραπείας καὶ κομψότητος λέγει· «Τραβίζατε τὸν Γ... μὴ σταῇ ἡ οὐρά του.» Εἰκοσιδύω ἔτη, εἰκοσιδύω ὁλόκληρα, διδίσκεται τὸ Σύστημα τοῦτο, Παναγιώτατε! καὶ παρ' ἐμοῦ, καὶ παρὰ τοσούτων ἄλλων καὶ μαθητῶν μου καὶ

Μεγάλης Ἐκκλησίας Κ. Ἰωάννης καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα πρέπει νὰ τ' ἀποσωπῇσωμεν, δὲ νὰ μὴν γνωμὲν αἴτιοι νὰ καταδιωχθῶσι ἀπὸ τὸ ἀσχερότατον μ. νοπολεῖον· οἱ τοιαῦτοι οὐ μόνον εἰς τὴν κατ' ἐμοῦ κναφοράν τῶν μονοπωλητῶν δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπογραφθῶσι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀδικον· ἐκείνην Πατριαρχικὴν συνεδρίαν δὲν κατεδέχθησαν νὰ παρευρεθῶσι· ἀλλὰ μᾶλλον ἐπαίνουον ἐκθειάζοντες τὴν εὐκολίαν τῆς Μεθόδου μας καὶ τινὲς ἐξ αὐτῶν μάλιστα τὴν ἐπαρέδιδον διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν εἰς αὐτοὺς προσερχομένων καὶ ἐπιθυμούντων σπουδᾶσαι τὴν ἐκκλησιολογικὴν Μουσικὴν.

μαθητῶν ἐκείνων. Καὶ ἄλλα ἐννέα ἔτη εἶναι, ὅφ' ὅτου ἐξεδόθησαν διὰ τοῦ Τύπου τὸ θεωρητικόν καὶ τὸ Ἀναστασιματάριον αὐτῆς τῆς μεθόδου· καὶ ὑμεῖς τὴν θεωρεῖτε, ὡς νέον τάχα φαινόμενον. Πόσον εἴσθε περίεργοι ἀληθῶς! Ἀλλ' ὑπάρχουσιν πολυάριθμοι, οἱ γνωρίζοντες αὐτὴν μέχρι σήμερον. καὶ ψάλλουσι κατ' αὐτὴν εἰς τὰς Ἱερὰς ἐκκλησίας καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Τουρκίᾳ· καὶ οὐδέποτε οὐδεὶς τῶν ἀκροατῶν διέκρινεν, ἢ ἡσθάνθη ὑπάρχουσαν διαφορὰν τινα, οὐδὲ ἐλαχίστην εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἐνός, ἢ τοῦ ἄλλου Συστήματος. Διότι, οὐδ' ὧς ὑπάρχει ξενίζουσα κατὰ τὸ ποιεῖν, ὡς ὑμεῖς λέγετε, ἡ λεσβία μέθοδος· μόνων τῶν κατ' αὐτὴν τετυπωμένων βιβλίων ἢ ἑλλειψις, τὴν ἐκράτει βραδυποροῦσιν ἐν χειρογράφοις, καὶ μηδὲν ἄλλο· καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὡς προεῖπον, πολὺ πλείστοι οἱ εἰδότες αὐτὴν. Ἡ δὲ διαφορὰ αὐτῆς διακρίνεται διὰ τῆς γραφῆς, τότε μόνον, ὅταν τις ἐμβλέψας εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ψάλλοντος ἴδῃ τοὺς αὐτοῦ χαρακτῆρας παραλλάσσοντας. Διατί; Διὰ μόνην τὴν εὐκολίαν. Τὴν εὐκολίαν εἶπον, ἥτις εἶναι τὸ καθ' αὐτὸ ζητούμενον τοῦ παρόντος προοδευτικοῦ αἰῶνος, μὴ ἐπιδεκτικοῦ πλέον δυσκολιῶν εἰς πᾶν ἔργον καὶ ἐπιχείρημα ἀνθρώπων· Εἰς ἣν ὡς εἰς πολλὰ ἔχοντες σήμερον οἱ ἄνθρωποι ἀντικείμενα νὰ ἐνασχοληθῶσι, καὶ νὰ διδαχθῶσι εἰς τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς των διάστημα καὶ ἄλλα μαθήματ' ἀναγκαϊότερα εἰς αὐτοὺς, ὡς πρὸς τὰς σημερινὰς περιστάσεις των, τείνουσι πάντοτε ἐπιθυμοῦντες τὸ εὐκόλον καὶ ὄχι τὸ δυσχερὲς, οἱ θέλοντες ἵνα μὴ μένωσι καὶ μουσικῆς ἁμοιοι ἐκ τῶν νέων ὁμογενῶν μας, καθ' ὅλα τῆς παιδείας τὰ εἶδη, καθ' ἐκάστην ἐπινοοῦσι τρόπους παραδόσεως μεθοδικούς, ἐπὶ τὸ εὐκολώτερον, ὅλως νεωτερίζοντες, δικαιοτάτα.

67 Ταῦτα τὰ ὀλίγα ἔχεις, Παναγιώτατα! παρ' ἐμοῦ,

καὶ πρὸ ὅλων τῶν φιλοκάλων καὶ φιλομούσων ὁμογενῶν,
πρὸς τὸ παρόν· Ἐπιφυλαττομένων ὅλων τὰ ἐπίλοιπα, διὰ
τὸ μέλλον, καὶ διὰ τὴν μέλλουσάν σου διαγωγὴν, ἐὰν
ἐμμένῃς ἀμεταμέλητος.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1848.

Ὁ Μουσικοδιδάσκαλος, ὁ καὶ Ἐφευρετὴς τοῦ
Λεοβίου Συστήματος τῆς Μουσικῆς
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΣΒΙΟΣ.

